LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $1200
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 39 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Penktadienis, Gegužės (May) 19, 1967, 1967, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

Siaubingas pavojus
Dolerio galingumas
Pramoninis Ruhras
Kiek monarchų Europoje
Amžiaus vidurkis
Nusisekęs suvažiavimas

— Rašo **J. Gasiūnas** —

Trečiojo pasaulinio karo pavojus su kiekvienu Vietnamo karo praplėtimu padidėja. Šiuo metu jis pasidarė visai artimas.

Tai nurodo ir Jungtinių Tautų generalinis sekretorius U Thantas. O šiomis dienomis Kinijos premjeras Čou En-lai pareiškė, kad ir Kinija gali įsitraukti karan taip greit, kaip matys reikalą.

Tad kova prieš karo plėtimą turėtų padidėti.

—:—

Militariniai ekspertai pranašauja, kad pirma, negu Vietnamo karas baigsis, Amerika ten turės mažiausia vieną milijoną karinių jėgų.

Gen. Westmorelandas jau dabar reikalauja padidinti militarines jėgas iki 750,000. Thailandas paverstas didžiausia karine baze.

Kas bus, kai amerikiečiai kareiviai pradės briautis į Šiaurės Vietnamą? Tuomet Kinija tikrai įsitrauks karan. Bet Tarybų Sąjunga irgi negalės nuošaliai stovėti.

Taigi, pasaulinis karas labai artimas.

—:—

Prez. Johnsono administracija už karinius užsakymus gavo Naujosios Zelandijos ir Australijos karinių jėgų Vietnamui.

Tų šalių jaunuoliai už milijonus dolerių parduoti karo dievaičiui. Už dolerius taipgi gauta Pietų Korėjos ir Filipinų jaunuolių.

Pasirodo, koks JAV doleris yra galingas, kad gali ir žmonių gyvastis nupirkti.

—:—

Svarbiausias Europos pramonės centras Ruhras šiandien serga ekonominės krizės liga. Iškasama anglis europiečiams per brangi. Dirbtuvių operavimas labai iškaštingas.

Vakarų Vokietijai, kurios dalimi Ruhro distriktas yra, sudaro galvosukį, kaip jį išgydyti iš tos žiaurios ligos.

Kruppo imperijos milijonai reikalingi Bonos vyriausybei, kad galėtų kaip nors padėti Ruhrui pakilti.

—:—

Ar žinote, kiek Europa dar turi monarchų? Beliko tik viso labo septyni ir tų sostai svyruoja.

Olandijos karalienės Julijanos turtas siekia iki 600 milijonų dolerių. Anglijos karalienės turtas — 300 milijonų.

—:—

Šiuo metu amerikiečių amžiaus vidurkis — 70.2 metų. Tai buvo jau keletą metų. Amžius neilgėja dėl širdies ir vėžio ligų padidėjimo.

Apie pustrečio milijono Amerikos jaunuolių tarp 10 ir 17 metų amžiaus jau turi policijos rekordus, kaip prasižengę prieš įstatymus.

—:—

Penktadienraščio "Vilnies" šėrininkų suvažiavimas, įvykęs gegužės 7 d., buvo visapusiai sėkmingas. Sukelta aukomis ir pasižadėjimais apie $7,000.

Suvažiavime nusitarta sukelti $15,000 fondą. Arti pusės jau sukelta. Tai džiugu, tuo labiau, kad ir mes laisviečiai žymiai prie to prisidėjome.

Svarbu ir toliau vilniečiams padėti, nes jiems daug sunkiau finansiškai išsiversti, kaip laisviečiams.

—: —

Na, o šeštadienį visi susirinksime į "Laisvės" salę pasveikinti "Laisvės" bendradarbį A. Gilmaną ir palinkėti jam dar daug metų darbuotis.

Kinija kariaus, jei priešas priartės prie jos sienų; Šiaurės Korėja ruošiasi

Kinijos premjeras Čou En-lajus pareiškė, jog Kinija yra pasirengusi kariauti, ir kariaus, jei tik Jungtinės Amerikos Valstijos įsiveržš į Šiaurės Vietnamą, jei jos armijos priartės prie Kinijos rubežiaus.

Taip pat, sakė Čou En-lajus, Kinija kariaus, jei Šiaurės Vietnamas prašys iš jos talkos apsiginti, arba jei bus bandoma padaryti "pardavikišką taikos sutartis."

Tokį pareiškimą Čou En-lajus padarė pasikalbėjime su Vakarų spaudos korespondentais, ypatingai su Simon Malley, Prancūzų kalba leidžiamo laikraščio Paryžiuje, "Jeune Afrique", korespondentu.

"Kinija yra pasirengusi kariauti," sakė Čou En-lajus, net ir rytoj, "jei tik bus reikalas."

Kartu su Čou En-lajumi pasikalbėjime buvo ir kiti dideli Kinijos pareigūnai.

Simon Malley esas JAV pilietis, per metų eilę buvęs Jungt. Tautose korespondentas.

"Amerikiečių neprileisime prie Kinijos rubežiaus, nes mūsų šalies saugumas atsidurtų pavojun."

Pyonvang, Šiaurės Korėja. — Čionai esantis australas žurnalistas Wilfred Burchett rašo, kad Šiaurės Korėja ruošia žmones karui. Korespondentas skelbia, jog Šiaurės Korėjos vyriausybė ruošia ginkluotasias jėgas, taip pat ir žmones — ruošia fiziškai ir psichologiškai — kad jie būtų pasirengę kariauti. Sakoma, karas gali prasidėti bet kurią dieną.

Be kitų "įrodymų", jog karas gali greit prasidėti — JAV ir Japonijos karo laivynų manevrai Japonijos Jūroje.

Manevrai, sako valdiniai pareigūnai, buvo nukreipti prieš Šiaurės Korėją.

Šiaurės Korėjos darbininkai ir valstiečiai lavinami kariauti, ir jie tai parodė Gegužės Pirmosios demonstracijose.

Darbo žmonėms yra sakoma: "Vienoje rankoje laikykite kūjį ir piautuvą, o kitoje — šautuvą."

Pekinas. — Kinijos valdžia atsisakė duoti leidimą Britanijos ambasados darbuotojui pakeliauti po Kiniją. Matyt, bijosi, kad "raudongvardiečiai" jo neužpultų ir neapdaužytų.

Seoulas, Pietų Korėja. — Čia baigė savo penkių dienų streiką šio miesto bučeriai-mėsininkai.

"Šalin rasistinį karą!" šaukė studentai

Cambridge, Mass. — Daugiau kaip 200 negrų studentų, susirinkusių iš 14-os Naujosios Anglijos kaledžių, suruošė demonstraciją. Demonstravo jie ties Memorial bažnyčia Harvardo universiteto kieme.

"Negrai turi kovoti už pilietines teises Amerikoje," sakė kalbėjusieji: "Negrai neprivalo vykti į Vietnamą mušti vietnamiečių, kurie jiems niekad nėra nieko blogo padarę."

Montreal. — Sužinota, kad rugpiūčio mėn. į Montrealį atvyks Tarybų Sąjungos prezidentas Podgornas. Jis aplankys Expo-67.

Mirė Michael Gold

San Francisco, Cal.—Gegužės 14 dieną mirė įžymus Amerikos pažangusis rašytojas ir dramaturgas Michael Gold, sulaukęs 74 metų amžiaus.

Rašytojas per ilgoką laiką sirgo, o visai neseniai jis gavo stroką; buvo patalpintas Kaiser Foundation ligoninėje, kur ir mirė. Ligoninėje rašytojas išbuvo apie tris mėnesius.

Michael Gold buvo ne tik rašytojas, o ir kvotojas už liaudies reikalus. Jis parašė puikią novelę "Žydai be pinigų"; sukūrė daug pjesių, daugiausiai trumpų, kad scenos mėgėjai galėtų statyti scenon.

Gold buvo proletarinis rašytojas pilna to žodžio prasme. Liūdesy liko žmona Elizabeth, du sūnūs, Carl ir Nicholas, brolis Emanuelis.

Laidotuvės buvo privačios. Bet Niujorke ir kituose miestuose, sakoma, bus suruošti liūdesio mitingai rašytojui pagerbti.

Tarybinių respublikų dienos Expo-67

Montreal, Kanada.—Daugelis žmonių klausinėjo Tarybų Sąjungos pareigūnus, kada, kokiomis dienomis, tarybinės respublikos turės savo dienas TSRS paviljone Kanados ekspozicijoje, kurią sutrumpintai kanadiečiai vadina **Expo 67.** Čia veikiąs Tarybinis informacijos centras paskelbia tokius duomenis:

Gegužės 6 dieną jau buvo Tarybinės Estijos diena, gegužės 14 dieną turėjo Tarybinė Turkmenija.

Žemiau paduodamos datos, kuriomis savo programas, savo šventes turės kitos tarybinės respublikos. Seka iš eilės kaip jas paduoda informacijos centras:

Armenija ... gegužės 20
Tadžikija ... gegužės 28
Kirgizija .... birželio 3
Latvija ..... birželio 10
Moldavija ... birželio 17
Lietuva ..... birželio 23
Azerbaidžanas birželio 30
Gruzija ..... liepos 5
Kazachija ..... liepos 9
Uzbekija ..... liepos 16
Rusijos Tarybinė Fed. Socialistinė Respublika ... rugp. 6
Visos Tarybų Sąjungos šventė ... rugpiūčio 15
Ukraina ... rugpiūčio 16
Baltarusija .... rugp. 17

Tomis dienomis iš minėtų respublikų atvyks jų meninės jėgos ir specialės delegacijos dalyvauti savo tautinėse šventėse.

Apie Tarybų Lietuvos meno šventę **(birželio 23 d.)** kanadiečiu "Liaudies Balsas" pateikia tokių žinių:

Tarybų Sąjungos paviljono administracija pranešė, kad Lietuvos menininkų ansamblis, kuris pildys programą Tarybų Sąjungos paviljone Montrealo parodoj, atvyks birželio 19 dieną vakare ar birželio 20 iš ryto.

Lietuvių programa bus tris dienas — birželio 21, 22 ir 23.

Kurie ruošiatės vykti į Expo 67, turėkite mintyje, kad lietuviu programą bus galima matyti ne viena diena, kaip buvo anksčiau skelbta, o tris dienas.

Hanoju pagerbė už didvyriškumą

Hanojus, Š. Vietnamas.—Žinių agentūra TASS paskelbė tokią žinią:

Vietnamo Demokratinės Respublikos prezidento Ho Ši Mino įsaku Hanojus apdovanotas "Nepriklausomybės" pirmojo laipsnio ordinu už didvyriškumą ir kovinį meistriškumą, atremiant Amerikos aviacijos antskrydžius.

Gegužės 8 d. vakare iškilmingoje ceremonijoje buvo įteiktas ordinas. Ceremonijoje dalyvavo daug armijos ir sostinės gyventojų atstovų.

Vietnamo Demokratinės vyriausybės pavedimu administraciniam Hanojaus komitetui kovinį apdovanojimą pridavė ministro pirmininko pavaduotojas ir gynybos ministras Vo Nguyen Ziapas. Įteikdamas apdovanojimą jis pabrėžė, kad per 10 dienų, nuo balandžio 25 d. iki gegužės 5 d., Vietnamo sostinės gynėjai numušė 18 Amerikos lėktuvų.

Į armiją ir sostinės gyventojus su sveikinimo laišku kreipėsi Vietnamo Demokratinės Respublikos vyriausiosios karinės vadovybė štabas. Laiške nurodoma puiki priešlėktuvinių raketinių linijų ir naikintuvų aviacijos sąveika, atremiant masinį Amerikos antskrydį prieš Hanojų 1967 metų gegužės 5 d.

Sveikinimus Hanojaus gyventojams ryšium su jų puikia pergale taip pat atsiuntė Pietų Vietnamo Nacionalinio išsivadavimo fronto komitetas ir Saigono-Ziadinio apygardos išsivadavimo ginkluotųjų pajėgų štabas. Jų telegramoje, kurią paskelbė išsivadavimo agentūra, sakoma:

Gyvendami pačiame priešo urve, tautiečiai iš Saigono nuolat kreipia žvilgsnius į savo brolį, į Hanojų ir nenuilstamai kovoja už Saigono išvadavimą, kad savo indėliu prisidėtų prie Pietų išvadavimo ir Šiaurės gynimo.

Saigonas užtikrina Hanojų, kad niekada nepaliks ramybėje priešų, kurie kėsinasi į Hanojų. Hanojaus pavyzdžiu armija ir Saigono gyventojai kupini pasiryžimo, glaudžiai susitelkę ir visapusiškai sustiprinę kovą, iki galo įvykdyti šlovingą istorinę misiją, kurią jiems pavedė nacija.

Aden. — Du amerikiečiai suimti ir gali būti pabausti mirties bausme už tai, kad jie, sakoma kaltinime, puolė Jemeno militarinius iruošimus. Suimti ir teisti: Stepehn Liapis ir Harold Hartman.

Patna, Indija. — Baisūs viesulai nusiaubė Bigaro provinciją, kuriame siautėja badas.

Popiežius Povilas VI kalbėjo už taiką; Spellmanas laimino prokarinę eiseną

Gegužės 13 d. popiežius Povilas VI-asis atskrido lėktuvu į Portugaliją dalyvauti ceremonijose pagerbiant Fatimos "stebūklingąją panelę švenčiausią."

Sukako 50 metų, kai Fatimoje trims mergaitėms (piemenėms) buvo pasirodžiusi "stebūklingoji Marija," tai čia buvo pastatyta jai statula ir koplyčia, ir šiemet, minint nuo to įvykio 50 metų, susirinko daug portugalų pasimelsti.

Popiežius Povilas atlaikė "tylias mišias" ir sakė kalbą, šaukdamas pasaulį, kad vykdytų taiką, nes, jei jis to nepadarys, tai pasaulis gali būti uždegtas trečiojo pasaulinio karo ugnimi. Karo Vietname popiežius neminėjo, bet kiekvienam buvo aišku, kad jis turėjo jį galvoje ir netiesiogiai prieš jį kalbėjo.

Aerodrome popiežių sutiko Portugalijos diktatorius Antonio Oliveira Salazaras. Daugeliui katalikų nepatiko, kad popiežius atvyko į Portugaliją ir kalbėjosi su fašistiniu diktatorium; Portugalija, kaip žinia, turi pavergusi milijonus negrų Afrikos kolonijose ir juos žiauriai žudo, laikydama baisioje priespaudoje.

Kai kurie kiti krikščionys, protestantų tikėjimo žmonės, į šį popiežiaus žygį taip pat skersuoja: jie sako, kad katalikai per daug įsikibo "už Marijos skvernų," kad jie neteisingai kalba, būk Marija esanti paimta į dangų "su dūšia ir kūnu."

Kalbėjosi čia popiežius ir su kai kurių kitų (ne krikščionių) tikybų atstovais; spėjama, kad ir su jais kalbėdamas, jis centran statė pasaulinės taikos reikalą.

Niujorke

Tuo pačiu kartu, kai popiežius Povilas Portugalijoje kalbėjo prieš karą, tai Niujorke karo šalininkai buvo suruošę gatvėse eisena už karą. Šia eisena laimino ir jai plojo kardinolas Spellmanas, ir daugelis katalikų, sužinoję popiežiaus žygį, klausinėjo vieni kitus: kas čia darosi — vienas aukštas bažnyčios dvasininkas kalba prieš karą Vietname, o kitas — laimina ta karą?

Žmonės prisimena, kad Spellmanas kadaise, būdamas Vietname, ragino amerikinius karius kariauti, kol pasieks pilną pergalę, nes esą šis karas vedamas už civilizacijos išgelbėjimą. (Atseit, kai Vietname nebeliks akmens ant akmens, nebeliks gyvo žmogaus, tuomet bus išgelbėta civilizacija.)

Cooper įspėja prezidentą

Washington. — Respublikonas Sherman Cooper iš Kentucky valstijos pataria prezidentui Johnsonui sulaikyti plėtojimą karo Šiaurės Vietname.

Jis sakė: jeigu jau yra reikalas sėti bombas ant Vietnamo, tai sėk ne ant Hanojaus ir kitų svarbių centrų, o ant tų kelių, kuriais šiauriečiai siunčia savo pagalbą pietiečiams. Nes jei nebus sulaikytas karo plėtojimas, sakė senatorius, tai į karą įsikiš Kinija.

Senatoriui Cooperiui mielai pritarė kiti senatoriai: Mike Mansfield, Frank Church, Wayne Morse, — demokratai, taipgi George D. Aiken ir Thurston B. Morton—respublikonai.

Winona, Minnesota.—Kaledžių studentai čia buvo suruošę antikarinę demonstraciją. Karo šalininkai bandė ją sulaikyti mėtydami į demonstrantus kiaušinius ir kitokius daiktus.

Jeruzolimas. — Izraelis paminėjo savo 19-kos metų nepriklausomybės sukaktį.

Priėmė open house įstatymą

Springfieldas. — Praėjusią savaitę Illinois valstijos seimelio žemesnysis butas priėmė (106 balsais prieš 44) t. v. open house įstatymą. Einant tuo įstatymu, negrai turi teisę gyventi ten, kur jie išgali, kur jie nori.

Bet tai nėra dar galutinis žodis: senatas turi savo įstatymo projektą tuo pačiu klausimu.

Priimant šį įstatymą buvo karštų ginčų, bet visgi priėmė.

Federalinė valdžia, mat, pasakė Illinojaus įstatymdaviams: jei jūs nepriimsite open house įstatymo, tai mes nestatysime Westone, Ill., atominio reaktoriaus, kurio statybai yra paskirta 300 milijonų dolerių.

Tokio. — 1966 metais Japonijoje cigarečių buvo parduota 5.7 procentais daugiau negu 1965 metais—iš viso už $1,560,000,000.

Memphis. — Dideli potvyniai užplūdo centrinę Tennessee valstiją; padaryta nemaža nuostolių.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Bergždžios karo rėmėjų pastangos

PRIE GEGUŽĖS 13 d. demonstracijos per keletą savaičių buvo ruoštasi. Atrodė, kad tokia demonstracija sudrebins ne tik New Yorką, bet ir visą pasaulį.

Demonstracijai propagandos mašina veikė visu smarkumu. Tam buvo įtrauktas buvęs prez. Eisenhoweris, buvęs vice prez. Niksonas, Pentagonas, daugiau kaip šimtas gubernatorių, kongresmanų, senatorių. Komercinė spauda, radijas, televizija taipgi buvo propagandos darban įkinkyti.

Kardinolas Spellmanas šaukė visus savo sekėjus katalikus demonstracijoje dalyvauti. Didžiuliai plakatai daugelio biznierių langus dengė. Reikalavo visiems iškelti prie namų vėliavas.

Atėjo gegužės 13 d. Tikrai pavasario diena, ne tokia, kokia buvo balandžio 15 d., kai buvo šalta ir lietinga. Smagu buvo gatvėmis maršuoti. Tikėtasi mažiausia pusės milijono maršuojančių, kad parodyti, jog New Yorkas remia Vietnamo karą ir muša prieškarinę demonstraciją, kurioje dalyvavo apie 400,000.

Karo rėmėjų demonstracija prasidėjo geriausiu ūpu. Maršuoja keletas tūkstančių policistų, gaisragesių, legionierių, daugiausia verstinai demonstracijon suvarytų. Maršuoja šiek tiek mokyklų vaikų. Na, matosi ir seno amžiaus žmonių, kardinolo Spellmano sekėjų. Jaunimo tik kur ne kur.

"New York Times" reporteris su mechanišku skaičiuotoju (kaunteriu) skaito kiekvieną maršuotoją iki pat 8 val. vakaro. Viso labo suskaitė 70,810 maršuotojų. O "Daily News" reporteris suskaičiavęs iki 75,000.

Kokios bergždžios pastangos buvo pralenkti prieškarinę demonstraciją. New Yorko liaudis atsisakė įsijungti demonstracijon, nepaisant to, kad buvo demagogiškai kalbėta, būk demonstracijoje dalyvaudamas paties Vietnamo karo gali neužgirti, bet gali moraliniai paremti Vietname kariaujančius amerikiečius, pakelti jų ūpą. Tik retas kuris namas veliavomis buvo papuoštas.

Karo šalininkai ant rytojaus po demonstracijos, matydami liaudies nepritarimą šiam biauriam karui, bandė pūsti burbulą, būk joje dalyvavę arti ketvirtadalis milijono žmonių. Bet "N. Y. Timeso" reporteris pilnai suskaičiavo — 70,810 žmonių. Jeigu, daleiskime, ir būtų buvę 250,000, tai toli gražu nepralenkia prieškarinės demonstracijos, kurioje dalyvavo 400,000.

Tai didžiulis smūgis prez. Johnsono karinei politikai. Laikas jam pamatyti, kad amerikiečiai didelėje daugumoje priešingi Vietnamo karui.

CIA agentai darbo unijose

JUNGTINIŲ VALSTIJŲ vyriausybės sukurta ir palaikoma centralinė žvalgybos agentūra (Central Intelligence Agency—CIA) nesigailėjo milijonų dolerių įvairiems papirkinėjimams visuomenės veikėjų, darbo unijų vadovų, studentų ir t. t. Vienas svarbiųjų darbų buvo užkariauti darbo unijas, kad jos būtų paklusnios vyriausybės politikai, kad jos apsivalytų "nuo komunistų."

Thomas W. Braden, buvęs CIA viršininkas, dabar atidengia CIA darbus unijose. Jis nurodo, kad nuo 1947 metų CIA sekmingai galėjo įsiskverbti į unijų vadovybę. Pradžioje, kuomet Amerikos Darbo Federacija ir Pramoninių Organizacijų Kongresas (CIO) dar nebuvo susivieniję, tuomet CIA agentai veikė abiejuose unijų centruose, o kai abu centrai susivienijo, tai CIA agentams buvo lengviau savo darbą plėsti.

Pirmiau CIO unijos palaikė artimus ryšius su Tarybų Sąjungos unijomis ir buvo dalimi Pasaulinės Darbo Unijų Federacijos. CIA agentams pasisekė ištraukti CIO iš Federacijos ir nutraukti draugiškus ryšius su Tarybų darbo unijomis. Dar daugiau. CIA agentai sugebėjo nustatyti AFL-CIO užsieninę politiką, labai naudingą imperializmui tiek Korėjos karo metu, tiek Vietnamo kare.

Renegatas Jay Lovestonas, T. Braden nurodo, tiek Amerikoje, tiek užsienyje CIA agentams diriguoja, žinoma, su AFL-CIO prez. Meany pritarimu.

Bradeno iškelti faktai turėtų padėti darbo unijų eiliniams nariams reikalauti, kad darbo unijos būtų apvalytos nuo CIA agentų.

Pasaulinė taikos konferencija

ŠVEDIJOS TAIKOS ir Arbitracijos Draugija, susitariusi su daugeliu pasaulinio masto taikos organizacijų, šaukia Stockholme konferenciją šių metų liepos 6-9 dienomis.

Konferencijos tikslas surasti būdus, kaip greičiau baigti Vietnamo karą. Konferencijos šaukėjai nurodo, kad Vietnamo karą galima baigti pasiremiant 1954 metais Ženevoje užgirtos sutarties pagrindu.

Visa bėda, kad šio karo agresorius Jungtinės Valstijos atsisako skaitytis su ta daugelio valstybių pasirašyta sutartimi.

Ši konferencija gali žymiai pasitarnauti taikai Vietname. Galingas daugelio milijonų žmonių atstovų balsas, reikalaująs baigti karą Vietname, gali sudrebinti agresoriaus ranką.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

JAU ŽIUPSNELIS ĮSPŪDŽIŲ IŠ MONTREALIO PARODOS

Vilniaus "Tiesoje" (geg. 9 d.) skaitome:

Iš Montrealio, iš Pasaulinės parodos, grįžo trys žymiausieji mūsų vitražistai — A. Garbauskas, K. Morkūnas ir A. Stoškus. Jie ten montavo savo kūrinius, susipažino su daugelio šalių paviljonais, aplankė kai kurias Kanados įžymybes. "Tiesos" korespondentas paprašė A. Stoškų pasidalyti su skaitytojais kelionės įspūdžiais.

— Kelionė buvo tolima, tačiau, kaip dainoje sakoma, miela, — pasakė drg. Stoškus. — Mat, važiavome ne tuščiomis rankomis. Tuo metu, kai greitasis TU-114 nešė mus viršum Švedijos, Norvegijos, Grenlandijos ir beveik neatsiliko nuo saulės, "Biriuzos" laivo triumuose gulėjo du didžiuliai lietuviški vitražai. A. Garbausko ir mano "Tėvynė", kurio ilgis devyni metrai, o aukštis — pusantro su viršum ir K. Morkūno "Himnas darbui" (7,20 m X 1,6 m), turėjo būti sumontuoti TSRS paviljone. Kai pamatėme dėžių išvaizdą po italų krovikų "apdorojimo", net kraujas sustingo — manėme, kad rasime stiklo skaldą. Tačiau reikia pagirti "Dailės" meistrus — jų įpakavimas išlaikė visus išbandymus, o pora nedidelių skilimų buvo lengvai sukilijuoti. Po įtempto darbo abu vitražai užėmė centrinę vietą paviljono kultūros skyriuje, tapo, per daug nesikuklinant, ryškiu jo akcentu. Gal saulės šviesos jiems ir per daug, tačiau, paviljoną rengusių tarybinių specialistų nuomone, palieka ryškų, vitražui būdingą efektą. Lankytojai, eskalatorium pakilę į antrąjį aukštą, iš karto juos pamato. Mums buvo malonu išgirsti ir TSRS paviljono generalinio komisaro B. Borisovo, ir vyriausiojo dailininko R. Klikso, ir autorių kolektyvo, projektavusio paviljoną, vadovo M. Posochino bei kitų komplimentus.

— Mums žinoma, kad Tarybų Lietuvos dienai, kuri bus surengta paviljone, gabenama daug mūsų dailininkų darbų. O šiuo metu, kas iš lietuviško meno atstovauja Tarybų šaliai

— Manau, nesuklysiu pasakęs, jog Lietuvos dailininkų indėlis paviljone tikrai nemažas. Okeanografijos salėje kabo didelis TSRS vandens kelių žemėlapis, kurį iš metaloplastiko sukūrė dailininkas K. Valaitis. Vyr. dailininko R. Klikso nuomone, šis užsakymas su kaupu pateisino dedamas viltis ir ta proga prašė perduoti vilniečiui geriausius linkėjimus.

G. ir T. Baginskai paviljonui sukūrė dekoratyvinę metalo sienelę gausiai mineralų kolekcijai, o jo restoranui — stiklo ir metalo dekoratyvinį dirbinį, ir jų darbai sukelia malonų pasididžiavimo jausmą mūsų daile.

Nemaža lietuvių dailininkų darbų rodoma jau minėtame kultūros skyriuje. Vienas stiklinių stendų čia skirtas Pabaltijui, kuriame galime pamatyti suvenyrines lėles nacionaliniais kostiumais, gintaro gaminius. Gausūs lankytojai susidomėję apžiūrinėja J. Adomonio, A. Ličkutės, M. Vrubliausko, A. Lauciaus keramikines vazas, J. Kėdainio metalo žvakides, M. Švažienės spalvingą kilimą "Muzikantai". Neatsilieka ir Lietuvos vaikučiai — vaikų skyriuje keletas jų piešinių. Grafikai atstovauja A. Skirutytė ir S. Krasauskas, architektūrai — Antakalnio naujojo rajono nuotrauka. Gaila, kad mūsų senieji architektūros paminklai dėl nepakankamos spalvinės kokybės neįsijungė į stendus, pasakojančius apie senovės paminklų apsaugą TSRS.

Viena parodos aikščių paskirta geriausių pasaulio skulptorių darbams. Tarybinei skulptūrai čia atstovauja du menininkai — Šadras ir J. Mikėnas. "Pirmosios kregždės", atlietos iš metalo, sprogstančių pumpurų fone palieka širdžiai malonų ir jaudinantį įspūdį.

— Kokį pasisekimą turi tarybinis paviljonas! Kuo jis patraukia

— Abejonių būti negali — visų didžiausią. Nė vienas kitas paviljonas, jų tarpe JAV, Anglijos, VFR ir kt., negali pasigirti gausesniu lankytojų skaičiumi. Kartais, mūsų nuomone, jų net per daug, tad sunku įsivaizduoti, kas ten dėsis turistinio sezono įkarštyje!

Tarybinis paviljonas pasižymi savo lakiomis, optimistinėmis formomis. Jis, galima sakyti, vienintelis, pastatytas iš metalo ir stiklo, jo eksponatus apšviečia pati saulė, kai tuo tarpu visur kitur — dirbtinė šviesa. Daugelio šalių paviljonai aklinomis sienomis, be langų. Lygiai gražiai tarybinis paviljonas atrodo naktį — tada jis visas skendi šviesoje.

Lankytojai giria mūsų šalies eksponatų, ypač modelių, precizinę apdailą ir tikslumą. Jie su didžiausiu susidomėjimu apžiūrinėja kiekvieną stendą, kiekvieną eksponatą. Ir tai natūralu — informacija apie TSRS čia buvo gana šykšti ir ne visada objektyvi.

Tarybinį paviljoną gausiai lanko vietos lietuviai, jie didžiuojasi, kad tėvų žemė čia gražiai atstovaujama. Mums buvo malonu atsakinėti į jų gausius, kartais gana netikėtus klausimus, jausti, kad suteikiame apie Tarybų Lietuvą daug jiems negirdėtų naujienų.

Taigi, "EKSPO-67" prasidėjo. Jos tikslas — nutiesti naujus draugystės tiltus tarp tautų. Reikia tikėtis, kad šis uždavinys bus įgyvendintas.

"VILNIS" APIE SKURDĄ CHICAGOJE

Dienraštis "Vilnis" (geg. 11 d.) rašo:

Čikagoje ir priemiesčiuose pravestas tyrinėjimas surado, kad kuomet turtingieji dar daugiau turtų sukrauna, neturtingieji skęsta į didesnį skurdą.

Dešimtyje sričių gyvenimas tiesiog nepakenčiamas. Daugybė žmonių alksta ir skursta gyvendami prastose sąlygose, prastuose butuose.

Priemiesčiuose padėtis negeresnė, kai kur blogesnė. Apie 27% žmonių priemiesčiuose gyvena iš šalpų. Mieste nuošimtis mažesnis. Kai kuriose vietose net 40% gyventojų minta šalpomis.

Vaizdas labai prastas. Ir tai nevien Čikagoje. Kituose didmiesčiuose padėtis negeresnė, kai kuriuose dar blogesnė.

Kongresinė komisija tyrinėjus pietinių valstijų gyvenimą skelbia, jog Mississippi slėnyje plačiai paplitęs badas. Mississippi valstijoje, kur negrai sudaro beveik daugumą gyventojų yra aktualus badas. Daugybė kūdikių badauja.

Štai kur reikalingas gyvenimo pagerinimas. Eikvojami bilijonai dolerių Vietname galima ir reiktų panaudoti gerinimui padėties namie, naikinimui skurdo ir alkio milijonams amerikiečių. Bet tas nedaroma.

Reikia dėlto veikti prieš eikvojimą turtų užsieny, kad vieton ten eikvojimo būtų galima gerinti būklę namie.

LIETUVOS SVEČIAI TORONTE

Kanadiškis "Liaudies Balsas" (geg. 12 d.) rašo:

Tai ir mes, torontiečiai, turėjome garbės turėti turistų iš Tarybų Lietuvos. Jų buvo net septyni.

Buvo tikrai labai malonu su jais susitikti ir pasikalbėti.

Gaila, kad jie taip trumpai viešėjo, nebuvo galimybės didesniam skaičiui torontiečių susitikti.

Reikia tikėtis, kad jų bus daugiau.

AUKSINĖ "GARSUI" SUKAKTIS

Lietuvių Katalikų Susivienijimo organas "Garsas" šiuo metu mini auksinę sukaktį. Jis pradėjo išeidinėti 1917 metais.

Pirmiau jis išeidinėdavo savaitraščiu, bet dabar išeina tik kartą į mėnesį. Mat, Liet. Kat. Susivienijimo lėšų fondas nėra tvirtas, tai ir nebeišgali savaitinio organo palaikyti.

"Garso" redakcijos adresas skelbiamas Wilkes Barre, Pa., bet spausdinamas "Darbininko" spaustuvėje, Brooklyn, N. Y.

Apie tą 1930 metų teisminę bylą Čikagoje SLA reikalais

Margareta Šimanskaitė iš Milwaukee, Wis. (Netrukus po seimo M. Šimanskaitė, ištekėjusi už ne lietuvių kilmės vyro, atrodo, bus pasitraukusi iš lietuvių visuomeninio judėjimo.)

Na, ir šiuos žodžius rašantysis.

Čikagoje tuomet buvo du įžymūs advokatai — broliai Bachrachai, liberalai, patyrę teisininkai. Jų ofisas — rodosi, Dearborn ir Adams gatvių sankryžoje. Visi keturi einame pas juos. Ten buvo dar ir kitas jaunas advokatas (atseit, dabartinis per visą šalį žinomas—Abt, per metų eilę ginąs JAV Komunistų partiją, apgynęs daugelį makartizmo laikais persekiojamų veikėjų. Bet šis jaunas vyras, kiek atmenu, tuomet į mūsų pokalbius nesimaišė.

Pradėjome tartis apie 8 val. vakaro ir mūsų posėdis tęsėsi iki apie 4 val. ryto.

Advokatams buvo viskas nauja, negirdėta. Apie lietuvius jie žinojo: apie SLA seimo suskaldymą, apie gegužinių pašauktos policijos Auditorijoje šeimininkavimą jie buvo skaitę komercinėje spaudoje, nes ji platokai apie tai rašė, spausdindama ir fotonuotraukas. Bet smulkmenų, vidinių dalykų, privedusių prie viso to, jie nežinojo.

Reikėjo sudaryti bylą, reikėjo eiti į teismą ir prašyti, kad jis įsikištų į šį reikalą ir reikalautų gegužinių, kad pradėtų viską iš naujo. Deja, mes neturėjom su savim jokių rašytų argumentų-faktų. Teisme tebuvo galima tik žodžiu pasakyti, kad mes—dauguma delegatų, neteisėtai buvome policijos prievarta iš sesijos išvesti.

Advokatai abejojo, ar teismas, tuo vadovaudamasis, bandys įsikišti į SLA vidujinius reikalus.

Advokatams pavyko teisėją įtikinti, jog čia reikalas skubus ir jį reikia tuojau svarstyti.

Kaip advokatai spėjo, taip ir buvo. Teisėjas (dabar neatsimenu nei jo pavardės) pasakė, kad jis nenegalįs išduoti injunction-drausmės, pagal kurią būtų uždrausta gegužiniams laikyti seimą. Jis tam neturįs teisės.

Išvada buvo tokia: Mes turime teisę eiti į Pennsylvanijos Insurance departmentą ir į teismą reikalauti, kad būtų sušauktas kitas tų pačių delegatų seimas ir viskas pradėta iš naujo, šį seimą paskelbiant nelegaliu. Bet tai ne vienos dienis darbas. Tokiam dalykai pravesti reikia daug laiko, daug pastangų, nemaža lėšų. O per tą laikotarpį gegužiniai, būdami SLA viršūnėse, pradės fabrikuoti visokius skundus prieš pažangiuosius veikėjus, ims mėtyti juos iš Susivienijimo, na, ir bylinėjimuisi gali nebūti galo.

Po viso to buvo aišku, kad pažangiesiesiems liko vienintelis kelias: kurti Lietuvių Darbininkų Susivienijimą.

Rojus Mizara

Keletas žmonių manęs prašė, kad parašyčiau smulkiau apie mūsų teisminę bylą, turėtą 1930 metais SLA 34 seimo metu Chicagoje.

Vienas sako: "Jūs rašėte ("Laisvė" š. m. kovo 24 d. laidoje) apie SLA 34-ąjį seimą, apie jo suskaldymą, apie bylinėjimąsi, bet nepasakėte, ką teisme girdėjote, kas ten buvo nuspręsta..."

Tiesa, kad apie tą valdinį teismą mūsų spaudoje buvo mažai rašyta, tačiau buvo ir priežasčių, kodėl nerašėme. Jas šiandien aiškinti nėra reikalo.

Man atmintyje visas tas "seiminis" incidentas tebėra galvoje ir šiandien. Turime atsiminti, kad mes, pažangiečiai, dėjome didelių pastangų išlaikyti SLA čielybėje. Ir į tą kovą ir man teko įdėti energijos dalelę.

1930 metų birželio mėnuo Čikagoje. SLA 34-asis seimas suskaldytas. 208 pažangesnius delegatus policija brutališkai ištempė iš Lietuvių Auditorijos, iš pirmosios seimo sesijos. Kai kurie jų buvo apmušti, 18 buvo įtempti į policijos vežimus ir nuvežti į policijos nuovados kalėjimą. Šitaip "apsidirbę" su mūsų žmonėmis, Lietuvių Auditorijoje pasiliko 180 — aiškį mažuma—delegatų pasivadino tikruoju seimu.

Atsidūrę gatvėje, ką mes turėjome daryti? Vykome į Meldažio salę ir ten pradėjome savo sesiją. Ten mes pasivadinome 34-uoju seimu, nes mūsų buvo dauguma — dauguma legaliai išrinktų delegatų. Sesijas vedėme einant tuometine SLA konstitucija, griežtai laikydamiesi nurodytų joje punktų.

Bet ne visi buvę Meldažio salėje žinojo arba jautė, kad SLA jau suskaldytas. Daugelis jų galvojo taip: mes esame daugumoje, taigi, mūs niekas negali iš Susivienijimo išskirti; turime eiti į valdinius teismus ieškoti teisybės. Daugelis mūsų delegatų nesuprato skaldytojų tikrų siekimų: nesuprato, kad gegužiai, vitaičiai, grigaičiai ir jiems panašūs, džiaugėsi, suradę progą Susivienijimui skaldyti, nes stipraus pažangiečių sparno buvimas jiems visuomet grėsė pavojumi. Dabar jie jautėsi "saugūs."

Ir kai iškilo klausimas eiti į valdinį teismą, čia pat jo šalininkai susirado nemaža sau pritarėjų. Mes, kurie jautėme, faktinai žinojome, kad šitaip darydami, nieko nelaimėsime, bandėme įtikinti tuo ir kitus, bet nepavyko.

Kai buvo pasakyta, kad ir pinigų bylinėjimuisi neturime, tai ten pat pradžiai buvo sukelta apie $600.

Kas tuomet teismine byla rūpinsis? Kas eis pas advokatus bylai sudaryti ir vesti?

Mūsieji delegatai tam tikslui išrinko keturis asmenis, įpareigodami juos sudaryti bylą ir ją vesti. Štai jie:

Martynas Bacevičius (jau miręs) iš Čikagos.

Elena Jeskevičiūtė iš Brooklyno.

Mislinčius

Bažnyčios ir kapitalo giminystė

Popiežius yra vienas didžiausių pasaulio kapitalistų. Jam be perstojo plaukia didelėmis sumomis pinigai. Senesniais laikais Lietuvoje būvo skiriama net speciali diena jo rinkliavai —šv. Petro diena. Tą dieną visose bažnyčiose iš tikinčiųjų saujomis imdavo pinigus. Kas gali neduoti "šventam tėvui"? Duoti jam, tai kaip duoti pačiam dievui! Po tokių rinkliavų klebonai tempdavo sunkius turto krepšius į Vatikaną. Kiek tų pinigų "prisvildavo" prie klebonų delno, niekas nežino. Kad tai tie dosnūs aukotojai būtų supratę, jog išsiųsdami savo gėrybes į užsienį —jie alino ir taip jau neturtingą savo kraštą, jie butų buvę su savo pinigėliais atsargesni. Tamsumas yra skurdo draugas!

Ekonominių mokslų kandidatas J. Dagys savo straipsnyje "Dvasininkų pajamos buržuazinėje Lietuvoje" ("Mokslas ir gyvenimas," 1958 m. nr. II) mums pateikia įdomių duomenų apie tai, kiek Lietuvos turto nueidavo, oficialiu ir neoficialiu keliu, į dvasininkų bei jų tarnų kišenes buržuazijos valdymo laiku(jo duomenimis ir pasinaudosime). O tos piniginės sumos, atsižvelgiant į to meto Lietuvos pajamas, buvo gana didelės. Suprantama, jog visai tiksliais skaičiais tokios atskaitos padaryti negalima, nes kunigai savo pajamų viešai neskelbia ir nekvituoja. Galima padaryti tik bendras išvadas, remiantis valstybės biudžeto samatomis ir kitais žinomais šaltiniais.

Gerb. J. Dagys sako, jog 1923 m. Lietuvoje (be Klaipėdos ir Vilniaus krašto) buvo 2,840 kulto (religijos) tarnautojų (kunigų, vargonininkų, zakristijonų ir kitų). Vėliau šis skaičius dar padidėjo, nes žymiai pakilo klierikų tuntas. 1936 m. vien tik katalikų bažnyčių buvo 700, o kunigų suviršė 1,200. Be to buvo 14 vienuolynų ir daugybė visokių religinių kongregacijų, turėjusių 330 vyrų ir 970 moterų. Visai šiai dykūnų armijai (kunigams, pastoriams, popams, rabinams) šerti bei jų įstaigom išlaikyti kasmet iš valstybės iždo apytikriai buvo išmokama apie 4,000,000 litu, kuriuos galima paskirstyti sekamai: katalikų klierikų seminarijoms 350,000 litų, teologijos fakultetui 600,000 litų, evangelikų teologijos fakultetui 100,000 litų už tikybos dėstymą mokyklose 1,000,000 litų , algų kunigams 1,600,000 litų. Kai kurios sumos buvo paslėptos įvairiose ministerijų išlaidose, k. t. teisingumo mjos sąmatoje, įvairių žinybų sąmatose ir pan. Čia suminėtos tiktai t.v. "paprastosios" išlaidos, tačiau buvo nemaža dar ir "nepaprastųjų", nereguliarių tikybinių išlaidų. Pav., buvo skiriama pašalpa bažnyčių bei seminarijų statyboms ir remontui, kuri dažnai siekdavo 500,000 ir daugiau litų.

Didžiausias betgi pajamas kunigai bei jų tarnai turėdavo iš įvairių religinių patarnavimų (krikšto, sutuoktuvių, laidojimo, egzekvijų, kalėdojimo, etc.) Lietuvoje kasmet gimdavo apie 50-60 tūkstančių kūdikių. Taigi už krikštą, nustatyta norma, kunigams tekdavo ne mažiau kaip 500,000 litų. Kasmet mirdavo 30-32 tūkstančiai asmenų. Numirėlių aptarnavimas atnešdavo dvasininkams apie 1,500,000 litų. Gisantuokų kasmet būdavo apie 18-20 tūkstančių, už kurį dvasininkai surinkdavo daugiau kaip 1,000,000 litų. Lietuvoje tuomet buvo 450,000 šeimų. Nors ir ne visos šeimos įsileisdavo kalėdotojus, bet kalėdojimas vis tiek atnešdavo kulto tarnams nemažiau kaip 3,000,000 litų. Už įvairius "specialius" patarnavimus kunigai surinkdavo dar apie 10,000,000 litų. Už mišias būdavo sumokama apie 4,000,000 litų. Tokiu būdu bus apie 20,000,000 litų. Be to dar būdavo įvairios rinkliavos per atlaidus, specialios rinkliavos klebonijų statymui bei remontui, kas sudarydavo kitus 2-3 milijinus litų. Tai milžiniškos pinigų sumos!

To meto Lietuvos sąlygomis ši daugiamilijoninė litų suma turėjo didelę ekonominę reikšmę. Ją galima būtų palyginti kitoms valstybinėms pajamoms bei išlaidoms. Pav., 1938 m. visa žemės mokesčių suma buvo nepilnai 19,000,000 litų. Pradžios mokykloms (įskaitant mokytojų algas ir mokyklų statybas) buvo skiriama 2-4,000,000 litų. o sveikatos apsaugai valstybės biudžeto samata nesiekė nė 3,000.000 litų. Reiškia, kulto reikalams buvo sumokama 6-7 kartu daugiau, negu sveikatos reikalams! Graži santvarka, ar ne?

Kad bažnyčia yra stipriausias buržuazinės valstybės ramstis, ji tai įrodė šimtais atvejų. Lietuvos kunigija irgi neliko savo geradariams skolinga: ji iš sakyklos ir savo spaudoje skelbė, kad reikia ponų klausyti, kad nereikia turtingiesiems pavydėti, nereikia streikuoti, bet nuolankiai samdytojams tarnauti, reikia dažnai pasninkauti, kad tuomi mažiau lašinių suvalgius, nereikia prieš savo valdovus šiaušti, bet nuolankiai jų klausyti, nors ir badautum, etc.

Biblija moko, jog nereikia žemėje krauti turtų, kuriuos rūdys ir kandys gali sunaikinti bei vagys išvogti. Bet patys kunigai to draudimo nesilaiko, tik kitiems jį primena. Biblijoje parašyta, jog bus lengviau kupranugariui išlysti pro adatos auselę, negu turčiui patekti į "dangaus karalystę." Tačiau kunigai šį įsakymą taiko tik beturčiams, o patys turtus griebia abiem rankom!

Amerikos bažnyčių turtai

JAV yra neperdidelis procentas katalikų, bet jų bažnyčia savo turtus skaito milijardais dolerių. Jie turi 20,000 bažnyčių, 60,000 kunigų, kurių 10% yra nepagydomi alkoholikai. Nors Amerikoje bažnyčia formaliai nuo valstybės atskirta, bet ji naudojasi daugeliu privilegijų, nešančių jai naudą. Pirmiausia, ji jokių mokesčių nuo turto valstybei nemoka: kapinynai, bažnyčios, klebonijos, vienuolynai, labdaros draugijos, mokyklos, sporto rateliai bei socialinio pobūdžio įstaigos (salės, parkai, etc.)—nuo mokesčių laisvi. Bažnyia naudojasi visokiais palikimais: dvarais, namais, fabrikais ir šiaip pelningom biznio įmonėm be jokių mokesčių. Yra net tokių atvejų, kai vpskūpas daugiaaukščio namo apačioje įtaiso koplyčią (o namo patalpas išnuomoja), kad galėtų visą namą priskaityti diecezijos naudai ir mokesčių nemokėti. Jei bažnyčia turi tinkamoje vietoje žemės sklypą, kurį išnuomoja kokiai korporacijai, o ši ant jo pastato 50-ties aukštų namą, — iš tokio namo nei valstybė, nei miestas jokių mokesčių negauna, nes sklypas priklauso bažnyčios hierarchijai. Visas katalikų bažnyčiai priklausantis turtas yra vyskūpo rankose. Pav., jei lietuviai katalikai sukuria parapiją ir savo lėšomis pasistato bažnyčią, kleboniją ar mokyklą, — jie visa tai privalo užrašyti vyskūpui, kuris turi teisę tą turtą bile kada parduoti. Jeigu parapijiečiai nesutiktų savo turto vyskūpui pavesti, tuomet šis neduotų tokiai "maištingai" parapijai kunigo. Katalikų hierarchija yra totalinė, stipriai centralizuota organizacija, jos valdoje yra visi kunigai. Vyskūpas turi teisę atsiųsti parapijai suvis nepagei daujamą kunigą (girtuoklį, ištvirkėlį, arogantą ir pan.) ir ji negali jo atsisakyti.

Šiuo reikalu jau ne nuo šiandien rašoma amerikiečių lietuvių spaudoje. Žurnalas "Apšvieta" 1895 m. nr. 5 išspausdino ilgą straipsnį "Krikščionybė ir Lietuva." Be kita ko ten pasakyta:

"Tarp Amerikos lietuvių buvo didesnė meilė ir didesnis sutikimas, kol buvo mažiau lietuviškų bažnyčių ir kunigų. Dabar žmonės, tokius maišus šerdami, nežino, kur skatiką sugriebti. Nėra to suėjimo, kur nekiltų barnių dėl pinigų dėjimo bažnyčioms. Amerikos lietuvių bažnyčia nėra kas kita, kaip ardytoja lietuvių drūtybės ir jų gaivumo. Bažnyčia, sakiau, kaip vėžys kremta lietuvių dvasią ir jų turtą. Kuo veikiaus lietuviai savo bažnyčias pavers į mokslaines ar kitas juos šviečiančias įrėdnias —tuo greičiau jie išsipainios iš kilpų, kurias jiems spendžia visokie penėti klebonai...

Doriškai lietuvių nuopolis dalinai priklauso nuo tokio pat nuopolio jų dangiškų vadų. Dėl to žmonės turi ieškoti pagalbos moksle ir gerame naujosios karto auklėjime. Kunigija per suvirš 500 metų skandino Lietuvą, ir laimė dar, kad neįstengė galutinai ją nugramzdinti į bedugnę."

Carų valdomoje Rusijoje pravoslavų - stačiatikių cerkvė buvo valstybės dalis. Ji atlikdavo kai kurias jai pavestas valstybei paslaugas, už tai jų popai gaudavo dideles algas. Tuomet pravoslavų bažnyčia valdė 2,500,000 hektarų geriausios žemės, ji turėjo daugybę namų, ūkių bei šiaip įmonių. Ta nuosavybė duodavo bažnyčiai 400,000,000 aukso rublių metinių pajamų. Be to, valdžia bažnyčios reikalams skirdavo 66,000,000 aukso rublių. Rusijoje tuomet buvo 1,125 vienuolynai, 77,000 bažnyčių su daugiau kaip 100,000 kunigu. Tai didelė veltėdžių armija!

St. Louiso (JAV) kunigas Phelan, leidinyje "The Western Watchman" ("Vakarų sargas") 1913 m. birželio 27 d. rašė:

"Jie mums sako, jog pirmoje vietoje mes esame katalikai, o amerikiečiai ar anglai tik antroje: žinoma, kad mes tokie esame. Mums sako, jog metu konflikto tarp bažnyčios ir civilinės vyriausybės mes remtume bažnyčią; žinoma, kad taip. Aišku, jeigu Amerikos vyriausybė kariautų prieš mūsų bažnyčią, mes rytoj pasakytume — pragaran su JAV. Jeigu viso pasaulio vyriausybės paskelbtų karą bažnyčiai, mes pasakytume — pragaran su viso pasaulio valstybėmis!..

Kodėl mūsų popiežius yra toks galingas? Dėl to, kad jis yra viso pasaulio valdovas. Visi pasaulio imperatoriai ir karaliai, visi kunigaikščiai, visi prezidentai ir kitokie valdytojai — reiškia tik tiek, kiek mano altoriaus klapčiukas! Popiežius yra tikrasis viso pasaulio valdovas." Matote, kokia negirdėta arogancija!

O kad tos vyriausybės su bažnyčia ne tik kad nekariauja, bet dar riebių privilegijų jai duoda, tai bažnyčia, kartu su šv. Povilu, sako: "Visokia valdžia nuo dievo," "tarnai, klausykite savo ponų," "palaiminti dvasios elgetos, palaiminti nusižeminantieji, nes jie paveldės dangų" ir pan. Kilus karui, bažnyčia "užmiršta" ir paneigia penktąjį dekalogo įsakymą NEŽUDYK, duotą Mozei Siono kalne! Vietoj neatmainomo ir neatšaukiamo "dievo įsakymo," bažnyčia laimina ginklus ir ragina jaunus vyrus žudyti kitus tokius pat žmones. Tuomi bažnyčia atsimoka savo geradariams — ranka ranką plauna!

Katalikiškųjų mokyklų tinklą prieš keliolika metų gana ryškiai nušvietė Čikagos arkivyskūpas Quigley, kalbėdamas švento vardo parapijos mokykloje Marijos sodaliečių mergaitėms:

"Dvidešimties metų bėgiu šis kraštas valdys pasaulį. Karalių ir imperatorių nebebus ir JAV demokratija užims jų vietas. Vakarinė JAV dalis dominuos mūsų kraštui. Ką aš mačiau Vakarų parapinėse mokyklose mane įtikino, kad sekamoji generacija bus išimtinai katalikiška. Kai JAV valdys pasaulį, tuomet katalikų bažnyčia valdys pasaulį."

Jei tas naivus arkivyskūpas būtų gyvenęs iki šiol, jam būtų tekę skaudžiai nusivilti!

Tai va kokie dideli katalikėkų bažnyčios apetitai.

(Pabaiga seka)

GEDIMINO AIKŠTĖ VILNIUJE — M. Baranausko nuotr.

Binghamton, N. Y.

Gerbiamieji laisviečiai!

Gaila, kad aš turiu jus trukdyti.

Gegužės 5 d. "Laisvėje" tilpo mano aprašymas apie mūsų LLD 20 kuopos rengiamą pikniką birželio 18 d. Vaicekauskų kempėje. Buvo klaidingai pažymėta — 10 mylių nuo Chenango upės. Turėjo būti 10 mylių nuo Binghamtono, pagal Chenango upę.

Kelrodis: Route 369 pravažiuoti Slavų Recr, Farm, už 1 mylios bus "sainė" Rogers Rd., tai tuo keliu pravažiuosite tiltelį ir po kaire pravažiuosite 2 kelelius, o į trečią sukite po kaire. Pravažiavus 2 stubas ir du tralerius tai ir bus ta vieta.

Draugiškai,
LLD 20 kp. sekr.
J. Vaicekauskas

MONTREAL, CANADA

Su brangiais svečiais iš Tėvynės

Per daugelį metų pažangieji Kanados lietuviai jautėme pavydą Jungtinių Amerikos Valstijų lietuviams už tai, kad jie dažnai sulaukdavo brangių svečių iš Tėvynės, o mes jautėmės labai nuskriausti, nes pas mus iki šio laiko nebuvo užklydęs nė vienas tautietis iš gimtinės. Bet pagaliau ir mums laimė nusišypsojo. Pasaulinės parodos dėka, kurioje turi savo paviljoną ir Tarybų Sąjunga, o joje dirba kelioliika tautiečių, tai ir mes turėjome progą keliais atvejais su jais susitikti, kurie į mus padarė malonų įspūdį. Tai visi jauni, aukštai išmokslinti, kultūringi, malonūs ir labai draugiški. Pati idomiausia asmenybė, tai bene bus žurnalistas, žodžio ir plunksnos meistras, autorius labai gabiai parašytos knygos apie Amerika "Trečioji Dolerio Pusė," tai **Albertas Laurinčiukas.** Kadangi jie čia bus visa parodos laiką, tai mes turėsime progu su jais susitikti ir vieni kitus arčiau pažinti.

Su parodos atidarymu ir mums montrealiečiams prasidėjo idomesnis ir malonesnis gyvenimas, kuri paivairina ne vien pati paroda, bet ir atsilankantieji svečiai iš įvairiausiu vietoviu, o labiausiai svečiai iš gimtinės. Neseniai tarvbinin žmoniu didelė grupė užbaigė trijų savaičiu turizma no plačiaja Kanada. Kadangi i šios grupės sastata ieio ir sentvni mūsu tautiečiai, tai ir mums teko laimė su jais susitikti asmeniškai ir per du atveju didesniuose susibūrimuose. Pirma karta turėjome garbės juos sutikti (ir gerai privargtnome kiekvienas teiraudamasis apie savišius) ir maloniai pasikalbėti, tai Montrealo Lietuvos Sūnu ir Dukteru Pašalpinės Draugijos suruoštame didelia me bankete. Antras susitikimas buvo, tai naskubomis suruoštose iiems išleistuvėse, kur dalyvavo irgi apie 60 žmoniu (iei laikas būtu leides sukviesti daugiau žmoniu, tai būtu atsilanke kur kas daugiau, nors oras ta vakara buvo labai nepalankus — smarkiai liio). Abieiuose susitikimuose svečiai perdavė linkėjimus nuo mūsu broliu ir sesučiu, papasakoio mums apie pasiektus didelius laimėjimus Lietuvoje ir koki dideli darbai dar iu laukia. Džiaugėsi, kad tarp Kanados ir Tarybu Sąjungos santvkiai gerėja. Bendrai apie Kanada ir apie mus lietuvius, sakė išsivežą labai gražius įspūdžius. Šia grupe sudarė visi jauni žmonės, užbaigę aukšta mokslą, užimanti įvairias atsakingas profesijas, karštai mylinti savo Tėvyne, labai malonūs, nuoširdūs ir draugiški. Džiaugu buvo sutikti iu tarpe ir viena lietuvaitę (tiktai kodėl viena?).

Kiek teko sužinoti iš svečiu, tai mes šiais metais sulauksime dar ne vieną tautiečių grupę (amerikiečiai galės mums pavydėti), tik būkime pasiruošę juos tinkamai sutikti. Pati svarbiausia diena mums lietuviams bus, tai **birželio 23-ji,** nes tą dieną pasaulinėje parodoje vyks **Lietuvių Diena.** Tą dieną tikimės turėti daug tautiečių iš visur, **taipgi dalyvaus gausus būrys menininkų, su ansambliu "Lietuva" priešakyje ir šiaip svečių iš Gimtojo Krašto.**

Šį rašinį baigiu su labai maloniais prisiminimais apie mūsų brangius svečius, kurie, kai skaitysite šiuos žodžius, jau bus sugrįžę į savo brangia Tėvyne. Aš tikiu, kad visi šios kolonios lietuviai, tikrieji Tarybų Lietuvos patriotai, taip pat labai pamilo šiuos šauniuosius mūsų tėvynainius.

Petrė K.

Bayonne, N. J.

Ligoniai ir kai kas daugiau

LLD 26 kp. finansų raštininkas A. Lukaitis gegužės 5 d. nuvyko į ligoninę, 30th St., Bayonne City, patikrinti sveikatą. Per kiek laiko pajuto, kad pūslė netaip gerai veikia, kaip kad pirmiau ir pradėjo sulaikyti šlapumą.

Daktaras bando pagydyti vaistais. gal nereikės daryti operacijos.

Gegužės 10 d. aplankiau A. Lukaitį ligoninėje. Atrodo gerai, nenusimines. Sako, kaip ilgai čia gulėsiu, tai daktaro reikalas.

Linkiu drg. A. Lukaičiui greit sudrūtėti ir sugrįžti sveikam namo.

Taipgi bayonnietės draugės Radušienės jau daugiau kaip metai ir pusė akys silpnėti pradėjo. Akių daktaras patarė, kad eitų į ligoninę operacijai ant blogos akies, nes dar viena akis nėra per bloga. Tad su gydytoju susitarta ir gegužės 17 d. turėjo pasiduoti į ligoninę, o gegužės 18 d. būti operuota ant vienos akies.

Kai senstant šeimoje kas negeistino įvyksta, tai ir sveikata greičiau sušlubuoja.

Pavyzdžiui, 1966 metų sausio 10 d. mūsų, Radušių, dukters Aldonos, po vyru Robert McCarthy, sūnus Robertas, taigi mūsų anūkas, buvo pašauktas į kariuomenę, vienuolika mėnesių pralavinę, gruodžio 29 jau pasiuntė į Vietnamą, ir dabar jis ten randasi. Rašo laiškus dažnai. Sako, kad sveikas, bet oras nepakenčiamas—daug lyja ir karšta, net 110 laipsnių siekia dienos laiku. Rašo, kad jo tarnyba pasibaigs šių metų lapkričio mėnesį ir, jei gyvas sulauks, tai parvažiuos namo.

Mes visi linkime jam geros laimės sugrįžti.

S. Radušis

NELAIMINGIAUSIA DIENA

Pasaulinė autovarijų statistika rodo, kad nelaimingiausia diena automobilių vairuotojams — šeštadienis. Šią dieną įvyksta apie 22% didžiausių nelaimingų atsitikimų keliuose. Pavojingiausias laikas automobilistams kiekvieną dieną yra nuo 17 iki 20 val.

Ilja Erenburgas

Dabar, dėl įvairumo, parašysiu apie šunis...

Pastaruosius penketą metų aš rašau knygą, kurioje mėginu papasakoti savo gyvenimo istoriją ir aprašyti žmones, kuriuos pažinojau.

Dabar aš norėčiau parašyti apie šunis.

—Kodėl apie šunis? —gali paklausti skaitytojas. Na, todėl, kad aš mėgstu šunis.

Žinau, kad tai joks ypatingas pranašumas ar, gal būt, trūkumas. Vienas žmogus mėgsta arklius, kitas mėgsta kates, ir man rodos, nėra tokio, kuris iš viso nieko nemėgtų. O aš visą laiką mėgau šunis.

Žinau kai kurie žmonės nemėgsta šunų, bet, jeigu jie šaukia vienas kitam "Šunie!", norėdami įžeisti, tai tuo neparodo ypatingo išradingumo.

Nėra buvę tokio šuns, kurs būtų buvęs toks niekingas, kaip kurie žmonės, ir, jeigu šunes galėtų kalbėti, jiems nesunku būtų palyginti pačius aršiuosius iš savo tarpo su koncentracijos stovyklų sargais ar budeliais iš žmonių tarpo

Prisiminimai iš Londono

Šunes Londone visuomet stebina mane, —jie taip puikiai elgiasi gatvėje.

Jie vaikštinėja patys sau vieni, lyg ten šunims būtų išleista "magna charta". Kai jie sutinka kitus šunis, kartais sustoja ir susipažįsta, o kartais nekreipia dėmėsio ir praeina pro šalį.

Jie mėgsta demonstruoti savo nepriklausomumą ir nesilaiko įsikibę savo šeimininkų. Bet štai gatvių sankryža ir tūkstančiai automobilių. Šunes palaukia savo šeimininkų ir kerta gatvę, eidami jiems už kulnų.. Matyt, šunų sąmoningumas įstengia suderinti sveiką protą ir laisvės meilę.

Čechovas mylėjo šunis. Jis buvo daktaras ir, dar tebebūdamas jaunas, turėjo du pudelius Bromą ir Chininą, kuriuos jo pacientai vadindavo "d a ktaro vaistais". Kartą šypsodamasis jis pasakė vienam draugui: "Šaunios būtybės —šunes."

Šunes iš tikrųjų nėra blogos būtybės. Tuo mes gerai įsitikinome per karą, kada jie patyrė su mumis tuos pačius pavojus.

Aš pažinojau vieną rašytoją, kuris Leningrado apgulties metu turėjo du pudelius. Per tą siaubingą apgultį mirė milijonai, ir per mano aprašomą metą šunes buvo alkani, nusilpę iš bado.

Vieną dieną žmona parnešė produktų normą savo vyrui ir sau—tik vieną svarą pažliugusios juodos duonos, ir jos turėjo užtekti dviem savaitėm.

Prieškambaryje suskambėjo telefonas, ir ji išbėgo atsiliepti. Įsitraukusi į pokalbį, staiga atsiminė, jog paliko duoną ant žemo stalelio. Ji puolė atgal ir išvydo abu pudelius, kurie t u p ė j o lyg užkerėti ir spoksojo į gabalą duonos. Priešais juos buvo po mažą klanelį—seilės driekėsi jiems iš snukių, bet duonos jie nepalietė.

Būdamas karo korespondentu, aš mačiau daug šunų fronte: pointerį, kuris, šliaužiodamas per kulkosvaidžių ugnį, neši o d a v o pranešimus tarp fronto linijos ir vadovietės. Teko stebėti ir škotišką aviganį—kolį, kuris, apsaugotas žiemą maskuojančios baltos spalvos, pagulėdavo kurį laiką šalia sužeistųjų šildydamas juos sniege, pastatęs jiems atneštą krepšelį su tvarsčiais, maistu ir degtine, o po to grįždavo į pirmosios pagalbos postą atvesti sanitarų. Eskimų veislės šunes laikos, pakinkyti į roges, atveždavo sužeist u o sius. Kiti užuosdavo plastmasines minas, g a l būt, iš šviežiai suverstos žemės kvapo ir laukdavo prie jų, kol ateis išminuotojai.

Išlikusieji gyvi

1944 metų vasarą, kai Leningradas jau buvo išvaduotas, aš aplankiau karinių šunų parodą. Ten buvo rodomi ir apgultyje išlikę gyvi šunes. Tarp jų buvo vienas, kuris aptiko daugiau kaip 4,000 minų, ir jį galėjai iš karto atpažinti—viena jo ausis buvo nuplėšta. Visi stebėjosi juo, o jis tik nejaukiai s p o k sojo jiems į akis, kartais liūdnai nusižiovaudamas.

Tą mažą skaičių išlikusių šunų rodė jų laikytojos senos moterys. Jų iš viso buvo tik penkiolika, ir būtų buvę sunku pasakyti, kas tos senos damos ar jų numylėtiniai.

Yra grynaveislių šunų ir negrynaveislių, mišrių. Ir vieni, ir kiti yra naudingi savo srityje. Tačiau aš pasakyčiau, kad mišriai yra linkę savo būdo ypatybėmis būti universališkesni.

Škotiškas aviganis gali nulydėti karvių kaimenę į ganyklą ar prižiūrėti avių bandą visai be piemens. Jis gali atvaryti karvę melžimui ar surasti nuklydusią avį.

Niufaundlendai, š u n e s narai, yra išgelbėję gyvybę daugeliui žmonių. Prancūzų rašytojas Simenonas, mėgęs atostogauti baržoje, plaukiojančioje Marnos upe, turėjo niufaundlendą, kuris pridarydavo jam daug kebulumų. Mat, žmonės ateidavo nusimaudyti upėje, ir šuo, išvydęs plaukiantį žmogų, šokdavo į srovę ir tempdavo jį į krantą.

Seteris ir pointeris jaučiasi laimingi tik medžioklėje. Visokiausių veislių terjerai kasa duobes—vieni ieško barsukų, kiti—kurmių. Žmonių kalba tariant, jie—lyg savotiški specialistai.

Aš turėjau vieną tokį mišrį—ar kaip šunų mylėtojai išsireiškia mandagiau, —tokį hibridą—Buzu I. Jo motina buvo škotų veislės, o tėvas—spanjelis. Iš snukio jis buvo grynas skotis, tačiau turėjo n u l ė p u s i a s spanjelio ausis.

Jis gyveno su manim Paryžiuje. Buvo nuostabus, linksmas šuo, bet turėjo ir ydų—taip, kaip ir žmonės. Jis mėgo puikautis, o kartais ir apgaudinėti.

Kai vesdavausi jį už pasaito pasivaikščioti, jis dėdavosi esąs baisus smarkuolis—lodavo ant kiekvieno didelio šuns, bet, vos tik paleisdavau nuo pasaito, iš karto pasidarydavo atsargus ir iš tolo lenkėsi visų didelių šunų.

Šunų amžius neilgas, ir garsusis rusas Durovas, gyvulių dresiruotojas ir cirko klounas, savo metu turėjo daug šunų.

Pastabūs

Prisimenu, kad dvidešimtinių metų pabaigoje vienas jo šunų atmokavo numerį, kuriame neva sugebėdavo susidoroti su aritmetika. Durovas sakydavo: "Trys plius keturi," ir šuo paimdavo kaladėlę su skaitline 7. "Aštuoni minus penki" —ir jam atneša kaladėlę su skaitline 3.

Kartą Durovas paaiškino žiurovams: "Šunes negali skaičiuoti, bet jie yra **labai** pastabūs įsidėmėti judesius. Atidžiai stebėkite—m a n o veidas pasikeičia, kada šuo prieina prie reikiamos kaladėlės."

Keturius kartus Durovas pakartojo šį triuką b e t jį seką pastabieji žmonės neįstengė įžiurėti, kad jis bent akimis būtų kryptelėjęs.

Skočiai yra flegmetiško būdo, rimti, net santūrūs, visai ne tokie, kaip silihemai, kurie paprastai esti linksmi ir žvalūs.

1950 metų vasarą Londone aš pasinaudojau viena išeigine diena ir išėjau nusipirkti mažyčio silihemo. Jis buvo švelnus, mielas šunytis, bet išgyveno tik vienerius metus ir jo galas buvo liūdnas—jis užėdė daugiabučio namo kieme žiurkėms padėtų nuodų.

Mano bičiulis Aivoras Montagiu (Ivor Montagu) nusprendė paguosti mane ir atsiuntė man į Vieną mažyti malonų silihemą, vardu Lou, kurį mes rusiškai pramėnėme Liuška. Aš galėčiau daug ką papasakoti apie Liušką, bet, deja, yra gana, ir aš nebegaliu užimti spaudoje daugiau vietos su tokia nerimta medžiaga, kaip atsiminimai apie šunis.

Koks įžūlus žmogėnas tikrai gali nusistebėti: negi tas senis iškvaišo! Kokia gi nauda iš šunų pagaliau?

Aš galėčiau paaiškinti, kad jų tarpe yra įvairių specialybių žinovų. Bet aš turiu pasakyti daug svarbesnę t i e s ą — šunes yra draugai.

Išvertė **J. Subatavičius**
(Iš Londono "Morning Star" 1967 m. vasario 11 d. numerio)

Kukuoja gegutė

Kukuoja gegutė,
Kukuoja garsiai,
Jos balsą kartoja
Miškai ir laukai.
Kartodami balsą
Banguoja aidai
Ir žavi žmoniją
Maloniai, švelniai.
Mat, pavasarėlis
Paskirtas gamtos,
Kad ji kukuotų
Dėl liaudies visos.
Tai ir kukuoja
Kiek turi jėgų,
Gėrėjasi, džiaugias
Daugybė žmonių.
Ji pavyzdį gerą
Parodo žmonėms,
Todėl, kad vis lygiai
Kukuoja visiems.
Mat, jei ir pas žmo-
Lygybė būtų, [nes
Tai muštis, kariauti
Jiems ir nereiktų.

Jonas Juška

Mokslininkai dabar teigia, kad senatvėje r e i k i a miegoti ilgiau. Kaukaze gyvenantys šimtamečiai miega mažiausiai 9, o kai kurie net 16-17 valandų.

J. Baker-Bekeraitis

Mūsų korespondentė San Franciske, Kalifornijoje, praneša, kad š. m. vasario 5 ir 6 dienomis Santa Cruz miestelyje, Kalifornijoje, mirė Jonas Bekeraitis-Baker. Jis buvo daugiau kaip 80 metų amžiaus žmogus.

Susipažinau su Jonu Bekeraičiu prieš apie 35 metus Chicagoje. Jis buvo ilgametis pažangiojo lietuvių judėjimo Amerikoje rėmėjas, mūsų spaudos skaitytojas. Vėliausiu laiku velionis priklausė Lietuvių Literatūros Draugijos kuopai San Franciske.

Amato Bekeraitis buvo kirpėjas (barberys).

1959 metais Bekeraitis-Baker buvo nuvykęs į Tarybų Lietuvą. Iš ten grįžo labai pasitenkinęs. Džiaugėsi progresu, ten daromu, ir dar kartą norėjo ten nukeliauti.

Su "Laisve" jo ryšiai buvo visuomet geri. Jis mėgo dažnai mūsų laikraščiui parašyti neilgų straipsniukų bei pastabų. Raštu savo mintis išreikšti jis mokėjo.

Velionis turėjo sūnų ir dukrą, kurie nesutiko su tėvo pažvalgomis. Vieną kartą vaikų pastangomis tėvas buvo patalpintas į protinių ligonių įstaigą — sakoma, vis dėl to, kad jis skaitė pažangiąją — anglišką ir lietuvišką—spaudą.

Nežinau, kaip ten toliau dalykai klostėsi, bet santykiai tėvo su vaikais, matyt, vis buvo blogi. Jam mirus, vaikai nesistengė pranešti apie tai nei sanfranciskiečiams draugams, Literatūros draugijos nariams. Taigi, atrodo, nieks nežino, kaip ir kur jis buvo palaidotas.

R. Mizara

Kosmetika iš arbatos

Yra įvairių arbatos paruošimo būdų, tačiau originaliausias iš jų priklauso gruzinų biologui A. Grdzelidzei. Tiesa, pagal jo receptą paruoštos arbatos negalima gerti: ji skirta kosmetiniams tikslams. Tyrinėtojas iš arbatos sėklų išskyrė biologiškai aktyvią medžiagą — saponiną. Ši medžiaga gali konkuruoti su bet kuriuo šampūnu, labai patvariai nudažo plaukus ir gerai veikia odą bei plaukų svogūnėlius.

Iš arbatos jau gaminamas aromatinis aliejus, puikiai konkuruojantis su glicerinu, taip pat gerai tinkantis plaukų sušukavimams.

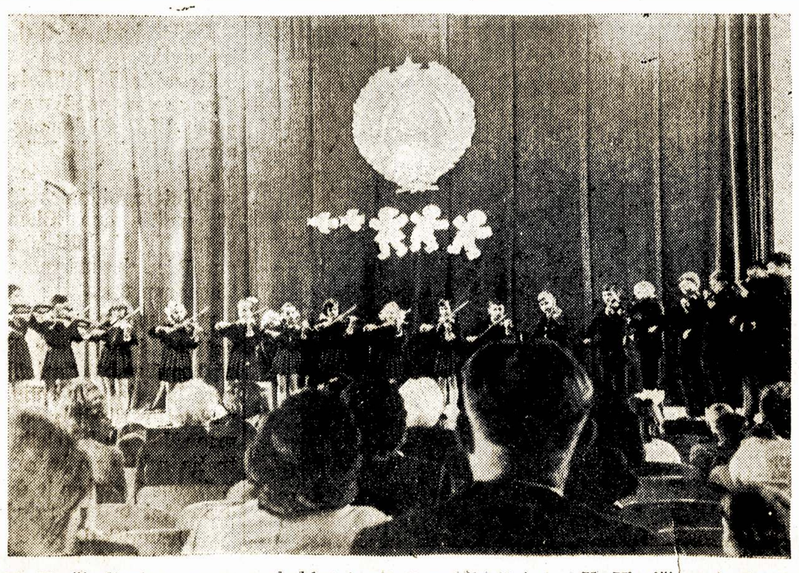

M. K. Čiurlionio v. meno mokyklos jaunieji muzikantai — V. Ylevičiaus nuotrauka

IŠ LAIŠKŲ

Viena veikėja iš Montrealio rašo:

"Į mūsų parodą lankytojai daro stebūklus. Jų čia tiek daug, kad jokiu būdu mes nesitikėjome tiek daug turėti. Manėme, kad tik pirmomis dienomis bus apsčiai, o vėliau iki vasaros sumažės, bet dabar kiekvieną dieną vis daugiau atsilanko, nors pastaruoju laiku ir oras buvo labai pablogėjęs—daug lijo ir atšalo. Tarybinis paviljonas savo dydžiu, gausybe ir kokybe eksponatų pralenkia visus, todėl ir lankytojų daugiausiai susilaukia. O amerikiečiams, tai patariu kuomažiausiai atvykti, nes tikrai jums bus didelė gėda dėl jūsų tokio **skurdaus** paviljono. Geriau m e s k i t e mažiau bombų ant Viet Namo, o daugiau praturtinkite savo paviljoną.

Na, o ar Jūs manote atvykti? Ar dar vis nežinote kiek jūsiškių atvyks?

Draugiškai,
Petrė

Pas mus šiuo metu gražus pavasaris. Labai gražiai praėjo Gegužės 1-osios paradai Vilniuje.

Mes tebesidarb u o j a m e enciklopedijoje. II tomą atidavėm spaudai ir pradėjome redaguoti III-čiąjį.

Baigėm su drg. A. Kernagiu dramos kūrinį "Rūstūs metai," kurį rudenį statys Vilniuje Akademinis dramos teatras.

Kadangi Jūs pageidaujate medžiagos "Laisvei," tai ir šiame laiške įdedu nedidelį straipsnelį, kaip tik susijusį su mūsų darbu rašant pjesę.

"Laisvę" gaunu ir su malonumu skaitau, matydamas Jūsų sutelktines pastangas tokį laikraštį padaryti įdomų ir patrauklų. Jau pasirodė keli gabalai mano plunksnos darbelių, pasižadu ir daugiau pateikti.

J. Būtėnas

Šį laišką gavo usterietis veikėjas Jaskevičius

Brangus drauge Jaskevičiau,

Šiomis dienomis gavau siuntinį knygų—2 autoriaus Antano Bimbos, "Amerikos Prezidentai" ir "Am. Darb. Klasių Kovų Istorija." Pereitą vasarą A. Bimba lankėsi Lietuvoje, bet mes n e t u r ė j o m e progos šiam brangiam draugui paspausti dešinę r a n k ą, tik turėjome progą susipažinti bei išgirsti jo kalbą per oro bangas.

Metelionio dvi knygos apie "Dievus ir žmones" irgi geros knygos. Pas mus tokių knygų dar nėra. Turėsiu daug laiko, kol su šiomis knygomis susipažinsiu. Jau daug mūsų mokyklų draugų laukia jų.

Šiomis dienomis jau trečią laišką gaunu nuo jūs, bet į mano klausimus nesistengiate atsakyti bei pasikalbėti apie mūsų žmonių gyvenimą. Aš su mielu noru jums atsakyčiau į visus jūsų klausimus.

Dabar apie save. Aš dirbu technikos mokykloj, algos gaunu 155 rublius mėnesiui. Turiu užlaikyti žmoną ir penkių mėnesių sūnelį, ir taipgi prisidedu ir motinos užlaikymo. Už trijų kambarių butą mokame 5 rublius mėnesiui. Žiemos laiku už butą mokame brangiau—už šilumą. Mais[illegible] mėnesiui k a i n u o j a [illegible] 80 rublių. P i r k o m e televizorių ant išmokėjimo, už kurį mokame 24 rublius mėnesiui. Turiu motociklą, tik visa bėda, kad reikia jį remontuoti, o sunku gauti jam dalių. Baigiame išsimokėti televizorių, tai atliks daugiau pinigų kitiems reikalams.

Pas mus drabužiai geresnės markės biskį per brangūs, tai iki kol apsieiname ir be šilkų.

Pas mus žmonės nesirūpina ateitimi-rytojumi, pininetaupo, nes mūsų gyvenimas užtikrintas. Už mediciną ir mokslą nereikia mokėti, tai visi linksmai, nieko nebijodami gyvena.

Lauksiu nuo jūsų laiško su daug klausimų.

Al. Ramanauskas
Prienų rajonas

Philadelphia, Pa.

Pavyko linksma sueiga

Nors gegužės 14-oji diena buvo motinoms pagerbti diena ir oras parengimams nepalankus, lietingas. tačiau pažangiųjų pobūviui mažai tepakenkė. Alberto Merkio salėje svečių prigužėjo daugiau negu tikėtasi. Pirmą valandą mūsų senos valgių gamintojos O. Zalner ir Paliepienė pavaišino svečius skaniais patiek a l a i s. Joms pagelbėjo Gustaitienė, Lietuvaitė, Valantienė ir dar kitos moterys patarnautojos, kurių pavardžių nepavyko sužinoti. Gaila, kad draugė H. Tureikienė negalėjo atvykti į pobūvį dėl savo ligoto vyro priežiūros, o jinai irgi yra daug prisidėjusi prie parengimo.

Po užkandžių sekė meninė programa. J. Grybas pademonstravo ekrane įdomius filmus iš Tarybų Lietuvos: Draugystės dainas, kolūkius, statybą, saviveiklą ir Lenkijos menininkų lankymąsi Lietuvoje. Žiūrovai gėrėjosi socialistinės Lietuvos progresu.

Filmų rodymo pertraukoje pasirodė įžymūs N e w Yorko menininkai: dainininkas Viktoras Bekeris ir chorvedė Mildred Stensler, kurie linksmomis liaudies dainomis sužavėjo svečius. Jie dėkojo dainininkams griausmingais aplodismentais.

Parengimui aukojo savo iškeptus pyragus: V. Gustaitienė, Urbienė, Valantienė, ūkininkai Ramanauskai aukojo 2 didelius sūrius, Al. Merkis aukojo pobūviui savo gražią salę. Parengimo ruošėjai dėkingi visiems aukotojams, darbininkams ir newyorkiečiams, k u r i e taip linksmai paįvairino, pamargino programą. Ačiū ir svečiams už atsilankymą, kurie, berods, viskuo buvo patenkinti ir atsiteisė t[illegible] siomis aukomis, kurių likęs pelnas bus sunaudotas geriems tikslams.

"L" Reporteris

Kiek žemėj yra ledo?

Bendras ledo tūris Žemėje siekia 26,660,000 kubinių kilometrų, o tai lygu 24,000,000 kubinių metrų vandens. Didžiausia ledo masė yra Antarktidoje, net 23,820,000 kubinių kilometrų. Ištirpinus visus ledynus, Pasaulio vandenyno lygis pakiltų 66,3 m ir užlietų didžiulius sausumos plotus.

PHILADELPHIA, PA.

Gegužės 14 dieną 10-osios kuopos suruoštas parengimas pilnai pavyko. Jo sėkmingumui dalyviai prisidėjo (pinigiškai) sekamai:

Juškevičių šeima $20.

Po $10: Zambusevičiai, Ramikaitienė, Monèiunskai, Tilvikas, Lesčinskas, Šapranauskas, Legyskis, Lipčius. Gegžnienė $8, Navickai $6.

Po $5: A. Ramanauskas, A. Pranaitis, B. Ramanauskienė, J. Stasiukaitis, Keršanskas, P. Šlajus, F. Zavis, Alb. Sugintas, Jim Šapranauskas, D. Gurklis, Urbienė, Pauliukaitis, P. Baranauskas, Scotch, Akelaitienė, Beržukas, Briedis, El. Katinis, Lipšiaučius, Walantai, Elzbieta, F. Navardauskas.

Po $2: Griciūnienė, McDonald, Pusvaškienė.

Atsiprašau, jei kurių pavardės neaiškiai išskaitytos.

Didelis ačiū valgių gamintojoms. Jos daugelį dalykų ir dovanojo, kad parengimas būtų pasėkmingas. Daugelis prisidėjo darbu. Tegu tos geros ir darbščios moterys gyvena kuo ilgiausiai ir būna laimingos, sveikos. Jos pagyvina veikimą, mielai pavaišindamos atsilankiusius svečius, kurių buvo iš plačios apylinkės — Walter ir Amelia Juškevičiai atvyko net iš Connecticut valstijos.

Amelia Juškevičienė pasakė trumpą, bet aiškią kalbą. Kvietė svečius pagelbėti Liet. Darb. Susivienijimui sėkmingai įvykdyti naujų narių gavimo vajų. Mes visi turime anūkų, nepalikime jų neįrašę, sakė ji. Pasistenkime bent po keletą jaunų narių gauti.

Mes, mieli tautiečiai, išklausykime tos mūsų mielos draugės balsą.

R. Merkis pranešė, kad yra paimtas busas važiavimui į baltimoriečių rengiamą pikniką birželio 11 d. Kvietė greitai prisidėti važiavimui.

Busas išeis 9 val. nuo 4 ir Girard Ave. Už pusės valandos sustos Chesteryj, Pa., prie klubo svetainės. Kurie manote važiuoti iš Chesterio, būkite prie Klubo 9:30, visi būsite paimti. Reikiant informacijų, paskambinkite A. Zalner: HO 8-7226.

Šiame mūsų pobūvyje nebuvo to brangaus entuziasto, kuris niekad nepraleidžia parengimų—Juozo Bekampio. Merkis pranešė, kad Bekampis sunkiai susirgo. Mes visi linkime jam ligą nugalėti, greit sustiprėti ir dar tuo mielu gyvenimu pasigėrėti daugelį metų.

Įvykusio pobūvio rengimo komisija taria ačiū visiems svečiams, kad atsilankymu prisidėjote darbininkiškos spaudos paramai.

A. Lipčius

Bethlehem, Pa.

Išvyka į Philadelphiją gegužės 14 d. labai gerai pavyko. Drg. Leonas Tilvikas su d. Elzbieta Katinis, eastoniečiai, atvažiavo į Bethlehem paimti mane. Nuvažiavom pas dd. A. ir B. Ramanauskus. Antanas Ramanauskas, jo žmona ir dar viena draugė, šešiese, Antano mašina pribuvom į 6024 Wayne Ave., Philadelphijoje.

Radom iš Brooklyno atvykusius su filmais Joną Grybą ir Kl. Briedį, Aido choro vedėją Mildred Stensler, dainininką solistą Victor Becker. Jis puikiai sudainavo 4 dainas, o pabaigoje Aido vedėja užkomandavo visus dainuoti.

Grybas rodė labai gražius iš Tarybų Lietuvos filmus.

Vaižuojant, eastonietis Tilvikas išsitarė: "Šis gegužės mėnuo man labai minėtinas. Gegužės mėnesį atvažiavau į Ameriką, gegužės mėnesį apsivedžiau, o šį gegužės mėnesį 60 metų, kai esu Jungtinėse Valstijose.

Dėkoju draugui už kelionę lyjant; draugams už suruoštus gerus pietus; meninin kams už atvežtą grožį.

Frank P. Zavis

Paterson, N. J.

Rimtai susirgo senas Patersono gyventojas, "L" skaitytojas Klemensas Ragauskas. Jis jau tūlas laikas nesijautė gerai, gi pastaruoju laiku sveikata rimtai sušlubavo, tai priverstas buvo eiti į ligoninę sveikatai ištirti.

Po 9 dienų ligoninėje parvežtas namo ir laikosi gydytojo priežiūroje. Sako, jaučiasi kiek geriau.

Ligos neužteko: jam būnant ligoninėje, pavogė jo automobilį.

Linkiu tau, Klemensai, atgauti sveikatą ir surasti automobilį.

J. Bimba

Binghamton, N. Y.

Iš LDS 6 kuopos

LDS 6 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyko gegužės 7 d., Sokol salėje. Narių dalyvavo vidutiniai.

Finansų sekretorė Adelė Kumpan pranešė, kad kuopos sirgusieji nariai R. Neal ir Al. Marčiuska pasveiko, ir kad šiuo metu kuopa neturi pašalpon užsiregistravusių narių. Tai geras reiškinys, kad visi mūsų kuopos nariai sveiki. Kuopos narėi gražiai mokasi duokles.

Kilo klausimas, kad vasaros metu, bent per porą mėnesių, nelaikyti susirinkimų. Tačiau dauguma buvo — kad laikyti.

Drg. M. Lynn ir A. Maldaikienė raportavo, kad dėl pageidaujamo pikniko kol kas vietos dar nepavyko surasti. Jos paliktos toliau darbuotis.

Kaip pirmesniuose susirinkimuose, taip ir šiame, trumpai buvo prisiminta ir apie LDS vajų. Pasirodo, kad kol kas vajininkės dar nėra gavusios nei vieno naujo nario. Kodėl?

Drg. O. iškėlė klausimą, kad 6 kuopos valdyba pabandytų sukviesti jaunosios kartos narius į kuopos susirinkimą ir bendrai su jais padiskusuoti LDS reikalus ir paprašyti juos kiek galint darbuotis dabartiniame LDS vajuje.

Kuopos sekretorius J. Vaicekauskas pareiškė: "kad šis darbas priklauso vajininkams, nes kuopos valdyba ir taip turi daug darbo".

Po to kilo klausimas, būtent, kad kuopos susirinkimuose, atlikus kuopos reikalus, būtų pravesta, nors per pusę valandos kultūrinis-apšvietos pusvalandis, paskaitų skaitymo formoje.

Žinant, kad kai kurie, jei ne dauguma, iš mūsų turime akių susilpnėjimą ir nebegalime ištisai perskaityti "Laisvės" arba "Vilnies", o šiuo metu daug svarbių raštų juose būna išspausdinta. Tai kodėl nepabandyti nors keliuose susirinkimuose pravesti paskaitų skaitymą? Tai vienas žingsnis pirmyn į progresą.

Draugė J. Navalinskienė kreipėsi į narius, kad jie pritartų mūsų 6 kuopos komitetui, kuris perduotų jos prašymą LDS Centro valdybai, dėl A. Navalinskui finansinės pagalbos. Nariai sutiko.

Visų LDS 6 kuopų narių dėmesiui.

Ateityje LDS 6 kuopos susirinkimo diena bus pakeista: iš sekmadienio į pirmadienį. Sekantis kuopos susirinkimas įvyks pirmadienį, birželio 5 d., Sokol salėje, 226 Clinton St. Pradžia 7 val. vakare. Visi nariai maloniai prašomi dalyvauti.

Ona Wellus

Waterbury, Conn.

Išleidome gerus draugus

Kovo 13 d. J. ir M. Svinkūnai, Klem Yenkelūnienė ir Mary Ulozas buvo surengę išleistuves Andriui ir Monikai Raškauskams.

Atsilankė gražus būrelis draugų ir jų giminių. Gaspadinės buvo pagaminę gerus pietus. Baigiant valgyti pietus, M. Svinkūnienė įteikė dovanas A. ir M. Raškauskams nuo tų draugų, ir svečių, kurie dalyvavo parengime. Po to buvo iškviesti kai kurie dalyviai tarti žodį kitą. Kurie kalbėjo, visi linkėjo jiems gerų pasekmių naujoje vietoje, Floridoje. Kai kurie padainavo tam tikras dainas, pritaikytas išleistuvėms. Jų marti Gertrudė Raškauskienė labai gražiai padainavo porą dainų. Vieni dainavo, o kiti apsiverkė išleisdami gerus draugus.

Nebuvo tokio parengimo, kad draugai Raškauskai nebūtų dalyvavę. Kada draugės Raškauskienės paprašydavau padirbėti parengime, tai ji niekad neatsisakydavo, eidavo ir dirbdavo.

Kai svečiai pradėjo skirstytis eiti namo, tai A. ir M. Raškauskai įteikė M. Svinkūnienei $20, kad pasiųstų spaudos paramai. Raškauskai yra mylintys skaityti darbininkiškas knygas ir laikraščius.

Iš Lietuvos jie buvo nuvažiavę į Argentiną ir išgyveno ten 17 metų. Po to atvyko į Jungtines Valstijas, į Waterburį, ir atsivežė sūnų Leoną ir gyveno šiame mieste per 22 metus. Dabar išvyko į Clearwater, Fla., bet jie mano apsigyventi St. Petersburge.

Monika Raškauskienė turėjo 3 seseris ir 4 brolius. Du broliai yra mirę, o du dar gyvi ir gyvena Lietuvoje. Dvi seserys jau mirusios, o viena gyvena Lietuvoje. Andrius Raškauskas turi keturis brolius, visi gyvena Lietuvoje.

Linkiu Raškauskams geriausių pasekmių naujoje vietoje.

-:- -:- -:-

Gegužės 6 dieną Waterburio ligoninėje mirė Thomas Matas, senas Waterburio gyventojas. Buvo palaidotas Lietuvių laisvose kapinėse.

Jis buvo namų pardavinėjimo agentas.

Vincas Krasnitskas yra sergantis ir randasi Waterburio ligoninėje. Draugai, kurie turite laiko, atlankykite Vincą.

M. Svinkūnienė

Laisvės choras, Hartford, Conn., rengia pietus su dainomis. Kaip buvo pranešta, jis mokosi naujų dainų. Choras daiuoja liaudies dainas, yra tik vienas Connecticut valstijoj.

LLD 3-čiosios apskrities konferencijoje pirmininkas Kunca pasakė: jei mes norime pagerbti Laisvės chorą, tai jūs surenkite pietus, o mes visi atvažiuosime.

Dabar ir yra proga pagerbti Laisvės chorą, visiems atsilankant pietų gegužės 21, 157 Hungerford St., Hartford, Conn. Iš Waterburio būsime taip, kaip visada, 1 val. dieną.

W. J. Dūda

Lawrence, Mass.

Matykite viso pasaulio velnius!

Gegužės 27 d. Maple parke įvyks LLD ir LDS kuopų banketas. Pradžia 1 val.

Kas jau esate buvę Maple parke banketuose, tai žinote, jog visuomet buvote sočiai pavalgydinti ir pavaišinti stipriais ir minkštais gėrimais. Nebūsite suvilti ir šį sykį, kurie atsilankysite.

Programoje bus pagerbtos motinos. Po to bus pademonstruoti, tik ką gauti iš Lietuvos filmai, kurie vaizduoja skirtingus pasaulyje velnius. Taipgi matysite, kaip mediniai žmonės meškerioja, kalviai kala geležį ir mediniai jaunuoliai šoka valcus. Tą viską sukūrė žmogaus protas ir rankos.

Pirmą sykį šiemet valgysime pietus tarp medžių Maple parke. Kam tik sveikata leidžia, palikite dūmuose skendėjantį miestą ir atvykite į Maple parką tyru oru paalsuoti. Rengimo komitetas užtikrina, kad turėsite karališkus pietus ir grįšite namo su pastiprinta sveikata, o tą viską gausite tik už $2.

Komitetas

638,000 tonų bombų ant Vietnamo!

Stockholmas. — Tarptautiniame tribunole karo kriminalistams teisti, paaiškėjo, kad 1966 metais amerikiniai bombonešiai numetė 638,000 tonų bombų ant Šiaurės Vietnamo.

Tokį pranešimą padarė mokslininko Russelio sekretorius Ralph Schoenmanas.

Kiek tonų bombų buvo numesta ant Šiaurės Vietnamo 1967 metais, dar nėra žinoma.

Camden, N. J.

J. A. Bekampis susirgo ir patalpintas West Jersey Hospitaly, kambarys—402, Camden, N. J.

Linkime draugui Bekampiui greit ir sėkmingai pasveikti.

Brockton, Mass.

Jauni kunigai neatsilaiko prieš gamtą, meta kunigystę. Štai gegužės 8 dienos "Brockton Enterprise" aprašo, kad Newburyport, Mass., vienas jaunas, 30 metų amžiaus, kunigas Walter Thomas Whalen taip padarė.

Gegužės 7 d., 9 val. ryto, prieš mišias Romos katalikų bažnyčioje, kunigas Whalen atsikreipė į savo maldininkus, sakydamas: aš ilgai galvojau, o dabar pranešu, kad aš metu kunigystės stoną.

Taip pasakęs, kunigas susidėjo visus savo reikalingus daiktus į "suitkeisį" ir, pasakęs "good-by," sugrįžo į savo tėviškę Chelsea, Mass.

Teko nugirsti, kad ir vienas Šv. Kazimiero parapijos kunigas iškirto tokį patį šposą prasišalindamas iš Montellos.

Lietuvis

-:- -:- -:-

Montellos Moterų Apšvietos klubas rengia savo metinę gegužinės eiseną (May Walk) sekmadienį, gegužės 28 d., K. Ustupų sode, 27 Cleveland Ave., 1mą valandą dieną. Vieta visai arti prie Lietuvių Taut. Namo.

Tai šis bus pirmas pavasarinis parengimas atvirame ore. Sueikime visi. Galėsime pasikalbėti apie mūsų vasaros parengimus-piknikus. Vienas įvyks birželio 18 d., Lawrence, Mass., rengiamas 7-tos apskrities; o kitas įvyks liepos 2 d., Montello, "Laisvės" naudai.

—:—

Antanas Wallan, dainininkės Aldonos tėvas, išbuvo Brocktono ligoninėje 10 savaičių dėl kojų skausmo. Dabar jis gydosi namie, bet turi lankyti Brockton ligoninės kliniką, nes dar nėra sugyjęs.

—:—

Adam Sikorskis turėjo automobilio avariją (accident). Jo žmonai sulaužyta dešinioji ranka per petį. Ji buvo ligoninėje, bet dabar jau gydosi namie.

—:—

Frank Markevich pereitą kovo 23 d. paslydo einant į darbą ir užgavo koją per kelį. Jis irgi apie porą savaičių išbuvo ligoninėje, o dabar gydosi namie. Vienok dar vis turi lankyti daktarą tris kartus į savaitę.

—:—

Yra ir daugiau sergančiųjų. M. Mateikienė, G. Masteika, Mary Kilkus, nariai LDS 67 kuopos, visi ligoniai.

George Shimaitis

Pranešimas

BINGHAMTON, N. Y.

ALDLD 20 kuopos Moterų skyriaus susirinkimas įvyks antradienį, gegužės 23 d., 7. val. vakare, Slovakų salėje, 226 Clinton St.

Draugės, šis susirinkimas bus gana svarbus, tad visos būtinai turime jame dalyvauti, nes turime daug svarbių dalykų atlikti.

Nepamirškite ir savo drauges pakalbinti ateiti ir į mūsų skyrių įsirašyti.

Sekr. M. Lynn (39-40)

REAL ESTATE

FOR SALE 525 acres of land located in Springfield, Vermont. 1¼ mile frontage on US Route 91 and US Route 5. A three hour drive to New York. Skitchawaug Mountain located on property. Abundant spring water supply; abounds with wild life. The last large acrage available in this area. Only $95.00 per acre. TURNQUIST LUMBER COMPANY, Route 101, Foster, Rhode Island, 02825. Area Code 401-647-2383. (37-41)

HELP WANTED MALE

AUTOMOTIVE
TRUCK MECHANICS
Gas and Diesel Truck Rental Co. Excellent working conditions. Pension, Hospitalization, Life insurance and salary. Call Mr. Noel or Mr. Lightcap. MI 9-5210. (33-40)

TRAINEE or Experienced workers. For lasting, cutting, stitching and vamping rooms. 5 day week, paid holidays and insurance. Good pay, steady work. Apply in person. GEORGE H. ROSEN SHOE CO., 129 Franklin St., Cambridge, Mass. (37-41)

WELDERS: Heli-Arc. Experience necessary. Good rate and excellent fringes. Call collect. Personnel Dept. ROLLE MFG. CO., Landsdale, Pa. 855-1171. An equal opportunity employer. (37-44)

CHEMIST TECHNICIAN. Well known local paint manufacturer has an opening for a man attending evening College. Experience in paint formulation desirable but not necessary. Work in modern air-conditioned laboratory, excellent Company benefits including a liberal tuition refund program. Applicant should be over 18 and draft free. Call Mr. Pasersky at SA 7-5100 to arrange for personal interview. (39-40)

(2) SHORT ORDER COOK
AND PREPARATION COOK
In Country Club. Good hours. Good pay. Call TU 4-5108. (39-42)

LATHE
OPERATORS
We need two (2) first class operators with at least five years experience on steel work from low carbon to highest glass alloys. We have the finest machines in Montgomery County.
NEW CLEAN SHOP
$3.50 per hour top rate
Free Blue Cross and Blue Shield plus Health and Accident Insurance. Six paid holidays. Two weeks vacation after two years; three weeks after five years. Work clothes furnished. Our present employees are all shareholders—you can also be a participant.
Steady employment.
Age no factor when working for
STEEL PLANT
EQUIPMENT
CORPORATION
Eagleville, Pa. Phone: 275-1473

Help Wanted Female

BOOKKEEPING Machine Operator. Accts Rec. lge office. Good working conds. Public transportation to the door. 5-day week. Company paid fringe benefits. Good salary. Contact Personnel Department of Louis Burk Co., 3rd & Girard Ave., Philadelphia. PO 3-7111 (35-39)

WOMAN
to separate and spread goods, in knitting mill.
Year round work.
Must speak English.
CAPITOL KNITTING MILLS
Westmoreland & Collins
Phila., Pa. (37-42)

MALE & FEMALE

2 POT WASHERS
Day & Night Shift
3 DISH WASHERS
Day & Night Shift
1 PANTRY GIRL
Experienced only
Night Shift
Apply
SHERATON PENN PIKE
MOTOR LODGE
Ft. Washington, Pa. (39-52)

ATTENTION! Excellent Opportunity. Pharmacist wanted. Immed. employment in small town with low cost of living. $10,000 yearly plus fringe benefits. 43 hr. wk. with Sundays off. No managerial duties. All replies confidential. For further detail phone 814-635-2920 after 9 P. M. (37-46)

SAN LEANDRO, CALIF.

Mirus

Antaninai Balčiūnienei

Mes, San Leandro ir apylinkės draugai, reiškiame širdingiausią užuojautą velionės vyrui Pranui Balčiūnui, dukrai Ksaverai ir žentui Juozui Karosams, anūkams, proanūkiams ir kitiems giminėms šioje liūdnoje valandoje.

A. K. Mugianiai
F. D. Machuliai
Ray Machulis
J. M. Mozūraičiai
E. M. Kamarauskai
J. C. Wallan
G. Makutėnienė
B. Bitienė
A. B. Sobel
A. V. Taraškai
V. U. Burdai
E. Slegerienė
K. Palšienė
R. C. Macrae
Mary Rade
M. Jacobienė
C. Smalienė
T. N. Valaičiai

SAN LEANDRO, CALIF.

Mirus

A. Balčiūnienei

Mes, San Francisco draugai, reiškiame širdingiausią užuojautą velionės vyrui F. Balčiūnui, dukrai Ksaverai ir žentui Juozui Karosams, anūkei ir pro-anūkams, giminėms ir artimiesiems.

R. M. Mijat
P. M. Williams
M. Baltulionytė
J. Anscott
A. Davis
J. M. Ginaičiai
B. V. Sutkai
T. King
A. Norkienė

O AŠ MAČIAU!

Ne vieną vakarą prasėdėjome su aktorium Aleksandru Kernagiu, besvarstydami, kaip dramos veikale pavaizduoti 1926 metų politinius įvykius Lietuvoje ir svarbiausia — parodyti keturis komunistų partijos veikėjus, kurie buvo suimti ir sušaudyti po fašistinio perversmo. Išnaršėme nemaža istorinių dokumentų, pervertėme tų metų įvairių politinių partijų laikraščius, šiaip leidinius, susijusius su III seimo rinkimais ir po jų.

—Būtinai reikėtų peržiūrėti karo lauko teismo bylą, — sako A. Kernagis. — Ten autentiška medžiaga. Iš jos būtų matyti, kaip vyko teismo procedūra, ką kalbėjo liudininkai, kaip gynėsi kaltinamieji.

—Gerai, — sakau, — nueisiu į Partijos istorijos institutą.

Instituto direktorius R. Šarmaitis ištraukia iš nedegamosios spintos aplanką, kuris iš pirmo žvilgsnio atrodo ne šių dienų. Tai antrojo pėstininkų pulko karo lauko teismo byla. Teisiamieji — K. Požėla, J. Greifenbergeris, R. Čarnas, K. Giedrys, F. Abramavičius, I. Šeluga. Aplankas išpampes: jame nemažai popierių. Čia ir kratų protokolai, rašyti suimant, čia ir tardymo protokolai, agentūrinio sekimo medžiaga ir kt. Ne vienoje vietoje jų parašai...

Apie tą bylą ir nuosprendį, nesuderinamą su jokiomis juridinėmis normomis ir žmogiškąja logika, nemaža rašyta. 1960 m. išleistas F. Abramavičiaus ir L. Šauso dokumentinė apybraiža "Mirties nuosprendis"; pirmasis autorius buvo nuteistas kalėti iki gyvos galvos, tebėra gyvas.

Paėmęs bylą į rankas, ne be susijaudinimo vartau...

Pirmiausia skaitau tardymo protokolus. Iš jų matyti, jog visi kaltinamieji neigia ir įrodo, kad jie nerengė ir negalėjo rengti sukilimo prieš valdžią, apie kurios susidarymą tesužinojo kalėjime. Kaltinimas visai panašus i tos pasakėčios vilko priekaištus ėriukui, kuris tariamai sudrumstęs upės vandenį, nors gėręs žemiau.

Čia pat liudininkų parodymai, surašyti greitomis ta pačia ranka, stereotipiški, vienas i kitą panašūs: visi liudininkai teigia žiną, jog kaltinamieji rengėsi per kalėdas padaryti perversmą ir įvesti Lietuvoje tokią tvarką, kaip Sovietų Rusijoje. Tie liudininkai — politinės policijos tarnautojai, šnipai. Nepaisant diktavimo, jų parodymuose yra ir prieštaravimų. Pavyzdžiui, vieni apie K. Giedrį nieko nežiną, kiti—apie F. Abramavičių; bet tai greičiau režisūrinis triukas.

Tautininkams ir krikščionims demokratams, įvykdžius perversmą, reikėjo gi pasiteisinti prieš visuomenę: — jei ne mes, tai kiti būtų padarę kitoki perversmą, o mes išgelbėjome Lietuvą paskutiniu momentu...

Vyriausiu tariamojo komunistinio perversmo organizatorium jų laikomas teisių fakulteto studentas K. Požela. Per kratą paimti įvairūs asmeniniai daiktai, jų tarpe ir universiteto studijų knygelė, iš kurios matyti, kad K. Požela gruodžio 16 d. išlaikęs koliokvijumus pas docentus A. Rimką ir A. Tumėną (yra jų parašai).

Še tau, sukilimo organizatorius! Sėdėjo kur studentų skaitykloje, skaitė paskaitų užrašus, knygas, o sekančią dieną — apšauktas perversmo "generolu"...

Panaši, niekuo dėta padėtis ir kitų kaltinamųjų. Nepaisant viso, keturi jauni vyrai buvo pasmerkti mirti ir sušaudyti.

Savu laiku krikščionių demokratų dienraštis "Rytas" rašė, jog pasmerktieji padarę malonės prašymus A. Smetonai, bet jie buvę atmesti. Nieko panašaus! Nė vienas nuteistųjų nerašė malonės prašymo. Byloje yra prašymai, kad jų byla būtų perduota normaliam teismui. Yra tėvų, motinų telegramos, prašymai, kad pasigailėtų ju nekaltų vaikų ir nevykdytų mirties nuosprendžio.

Šiandien dešiniųjų spauda linkusi diktatorių A. Smetoną apibūdinti kaip švelnų humanistą, Platono gerbėją, kuriam buvęs būdingas "teisingumas, pamaldumas"; tokį ji stengėsi pavaizduoti ir A. Merkelis savo monografijoje.

Deja! Aš mačiau A. Smetonos ranka užrašytas rezoliucijas ant anksčiau minėtu prašymų: "Atmesti. A. S." Tai pirmieji tautininkų diktatoriaus A. Smetonos "mielaširdystės" dokumentai, kuriuos mačiau savo akimis. Jų buvo daug daugiau.

Julius Būtėnas

Rahway, N. J.

Gegužės 9 d. mirė Carmine Bongiovanni, sulaukęs 46 metų amžiaus, Elizabeth, N. J., ligoninėje.

Carmine buvo A. ir B. Skairu žentas. Liūdesyje liko žmona, dvi dukros ir vienas sūnus. Taipgi liko Carmine motina, šešios seserys, keturi broliai ir daugiau giminių ir artimųjų.

Carmine buvo antro pasaulinio karo veteranas. Mokslą ėjo Rutgers University. Dirbo Singer Kompanijai industrinio inžinieriaus profesijoj.

Velioniui buvo padaryta operacija ant tulžies (gall bladder) prieš aštuonis mėnesius, bet pagalbos nebuvo, nes rado vėžio ligą viduriuose.

Gaila žmogaus, kuris, rodosi, tik pradėjo gyventi, o nelabasis "vėžys" atėmė jam gyvybę.

Reiškiu giliausią užuojautą visiems artimiesiems.

A. Skairus

(O mes, liūdesio valandoje, reiškiame draugišką užuojauta pačiam drg. A. Skairui.—**Red.**)

Poetas Juozas Mikuckis išvyko į Tarybų Lietuvą

Gegužės 17 d. iš Kennedžio aerodromo SASo linijos lėktuvu į Tarybų Lietuvą išvyko Juozas Mikuckis iš Baltimorės.

J. Mikuckis — senosios kartos lietuvių poetas, išleidęs keletą savo eilėraščių knygų. Į Jungtines Valstijas jis su žmona ir podukra atvyko kaip dipukai, apsigyveno Baltimorėje. Teko dirbti jam ten visokius fizinius darbus.

— Bet niekad nenutraukiau ryšių su spauda, — sako jis. — Vis kai ką šen bei ten parašydavau, nes rašymas — mano mėgiamiausias užsiėmimas.

Išvyko J. Mikuckis pas savo sūnų Jurgį, gyvenantį Kaune. Sūnus — inžinierius, o jo žmona gydytoja. Tai Mikuckio pirmosios žmonos sūnus.

Labai pasiilgau sūnaus, noriu sutikti marčią ir anūkėlius,—sako jis.

Baltimorėje J. Mikuckis palaikė ryšį su visokių krypčių žmonėmis — taip pat ir su kai kuriais pažangiečiais, kurie jį palydėjo į aerodromą.

—Bet kad jūs žinotumėte, — sako jis šių žodžių rašytojui,—ką darė "veiksniai," patyrę, kad aš rengiuosi aplankyti savo gimtąją žemę!.. "Tu važiuoji į Sibirą. Tu lendi į prapultį!" plepėjo jie man laiškais ir telefonais. Atsibodo man tos jų kvailystės!

J. Mikuckio žmona serga. Ji yra viename nursing home. Jis ją visokiais būdais pridabojo, jai padėjo. Dabar jos dukra rūpinsis savo motina, kol Mikuckis sugrįš.

Taip kalbėjo poetas Mikuckis, atsisveikindamas mus. Pažadėjo parašyti iš Lietuvos papasakojant, kaip jam dabar ji atrodo. O mes jam palinkėjome gero vėjo ir laimingai sugrįžti.

Ns

MIAMI, FLA.

Socialis Klubas gegužės 14 d. šventė Motinų dieną. Pagerbimui motinų, visoms klubo narėms klubas suteikė nemokamai pietus. Po pietų, vietinis Aido choras, irgi pagerbimui motinų, davė ambicingą koncertą. Koncertinė programa buvo ilga ir įvairi, todėl visas dainas neįmanoma atskirai aprašinėti. Choro dainos vietomis buvo žavingos ir malonios, bet buvo ir silpnokų vietų. Moterys choristės mūsų vyrus vis-tik tiek pralenkia balso tyrumu ir harmoningumu.

Aido choro vedėjas B. Nekrashas įvedė vieną naujovę choro dainavime. Choras pradeda dainuoti už estrados durų ir dainuodamas ateina ant estrados. Tas sukelia žiūrovuose ir klausytojuose nostalgišką ispudį, kad kaip Lietuvos jaunimas seniau pasivaikščiojant po vėšlius gojelius ar žydinčias pievas sutartinas liaudies daineles dainuodavo. Labai gražu.

Vyriausia koncerto solistė Ingebord Kopp, B. Nekrasho mokinė, dar visai jauna moteris, turinti malonų soprano balsą, atliko keleta daineliu gana žavingai. Taipgi Aido choro narė, choro žvaigždė Mae Gabrėnas palengvėle lipa dainos laiptais augštyn. Jos duetas su choro mokytoju B. Nekrashu dainos "Molinis Puodas", efektingai sudaužant ant estrados grindu dedeli molinį puodą gal šiek tiek buvo perdėtas, padarant farsą, rodos ne iš visai farsiškos dainos. B. Nekrasho duetas su Ingebord Kopp dviejų klasikinių kūrinių, vienas iš Mocarto operos "Vedybos Figaro" ir antras iš St. Šimkaus "Čigonų," pasirinkimas labai vykęs ir dainininkai dėjo i juos viską ką jie turi. Vienas trūkumėlis jose buvo, kad B. Nekrasho baritoniškai-basso balsas nesilieio į žavingą harmoniją su jaunos I. Kopp soprano švelniu balseliu.

Abelnai koncertas paliko malonų įspudį ir mes turime būt dėkingi Aido chorui už jo pastangas mums seniokams suteikti saldžių atsiminimų iš mūsų jaunystės saldžių svajų, kad va, kada tai ir mes visi dainavom ir mūsu širdelės džiaugsmuose virpėjo...

Negalima neprisiminti, kad mūsų darbščiosios kluhietės, su iniciatorka Birštoniene, ta diena papuošė banketui stalus su gyvu gėlių bukietais, o jau garbės stala, prie kurio sėdėjo seniausios motinėles, net lietuviškomis rutelėmis apkaišė.

Į pagerbimą motinų iškilmės publikos susirinko virš 200, kas, atsižvelgiant į vėlumą sezono ir jau siaučiančių karščių, buvo daugiau negu tikėtasi. Žinoma, padidinimui publikos, prisidėjo tas faktas, kad mūsų gerų draugų ukrainiečių atsilankė virš pusė šimto. Darbščiosios mūsų gaspadinės ir visi patarnautojai, kad patenkinti publikos alkį ir troškuli, prakaitavo labai daug. Klubo nariai ir visi dalyviai, tikiu, yra ir turi būti labai dėkingi joms ir jiems.

S. Zavis

Sidabrinė vedybų sukaktis

Praėjusią savaitę, aidiečiai šauniai pabaliavojo. Juos pavaišino draugai Povilas ir Nellie Ventai, paminėdami savo 25-ių metų vedybinę sukaktį. Be aidiečių, buvo pakviesti choristų artimieji ir "Laisvės" personalas. Prie stalo išgėrėme tostą už draugų Ventų sveikatą ir ilgą gyvenimą, o po skanios vakarienės buvo kalbų, dainų ir linkėjimų. Kiekvienas pabrėžė Povilo ir Nelės nuoširdumą draugystėje ir jų veikloje mūsų meno baruose. Vakaro eigą tinkamai pravedė choro vice-pirmininkė N. Buknienė.

Ši draugų Ventų vedybinė sukaktis taip lengvai nepraeis. Rudeniop Aido choras nutarė surengti jiems balių, kada nors rugsėjo mėnesi, kad visi bendrai — jų pažįstami ir draugai — galėtume atšvęsti draugų Ventų sidabrinę vedybų sukaktį.

Apie rengiamą balių bus daug rašoma ir skelbiama, tad prašome kitų miestų veikėjus prisiminti apie tai savo kolonijose, savųjų tarpe, ir planuoti kaip atvažiuoti New Yorkan į draugų Ventų pagerbimo balių.

H. F.

Iš LLD 185 kuopos

Gegužės 9 d. įvyko kuopos susirinkimas "Laisvės" salėje. Iš valdybos raportų paaiškėjo, kad dar vis yra keli nariai nesumokėję narystės duoklių už šiuos metus, bet tikimės, kad užsimokės sekančiame susirinkime, tai yra, birželio 13 d. Prašom.

Tarp kitų nutarimų, nutarta surengti išvyką į kokią nors giriukę, gal į Forest Parką, liepos 23 dieną, sekmadienį. Tam komisija bus išrinkta sekančiame susirinkime, kuris įvyks birželio 13 d., 2 valandą popiet, "Laisvės" salėje. Prašomi skaitlingai susirinkti, nes tai bus paskutinis susirinkimas šį sezoną. Per liepos ir rugpiūčio mėnesius susirinkimų nebus.

Taipgi nepamirškit dalyvauti Vinikaičių išleistuvėse birželio 10 d., 5:30 val. popiet, "L" salėje, Ozone Parke. Vinikaičiai išvyks į Floridą ir ten pastoviai apsigyvens. Jie labai daug veikė pažangiame lietuvių judėjime, todėl mes juos pagerbkime.

C. N.

Užėjus pas kaimyną

Jonas Stripeikis nesveikuoja. Radau jį savo leteną spaudinėjant. Jo žmona Margareta, kaip galėdama dėstė jam ant letenos kompresus. Sakė, jau kuris laikas liga jį vargina. Gydytojai visokių tyrimų darė, o vaistų skausmams sustabdyti vis neatradę. Ramina pažadais.

Jis guodžiasi, kad laikas nuobodžiai lėtai slenka. Labai įvertintų pasimatymus su draugais. Laikas greičiau praslinktų.

Stripeikiai gyvena Ridgewoode netoli Canarsie linijos Dekalb Ave. stoties: 1519 Greene Ave.

Linkiu Jonui sėkmės greit nugalėti ligą.

Kaimynas

Apie ligonius

Aidietis Kazys Aleksynas iš ligoninės išėjo gegužės 16 d. Išėjo pasiryžęs greit atgauti jėgas ir dar įvykdyti savo šiemetinius planus, tarp kurių vyriausiais jis laiko du: nuvažiuoti Floridon atlankyti saviškius, draugus ir įstaigas, o vėliau nuvažiuoti Lietuvon. Pirm visko, žinoma, jis nori susirinkti pakankamai jėgų, kad vėl galėtų Aido choro veiksmuose dalyvauti. Linkime laimės.

—:—

Griškuvienė (Simono žmona) vis dar tebebuvo toje pačioje vietoje: Greenpoint ligoninėje, Ward A-2 moterų skyriuje (vienais laiptais). Atrodė lyg pastiprėjusi (geg. 17 lankymo metu).

Lankytojas.

Čikagiškiai **V. ir M. Judzentavičiai - Yuden** sveikina laisviečius iš Vilniaus, Lietuvos sostinės, kur jie leidžia savo atostogas.

Parengimų kalendorius

Birželio 10 d.

LDS 13 ir LLD 185 kuopos rengia banketą—išleistuves draugų Vinikaičių į Floridą — "Laisvės" salėje, Ozone Parke.

Paskutinis pakvietimas

LDS 1-osios ir 46-osios kuopų parengimas A. Gilmanui pagerbti įvyks jau šį šeštadienį, gegužės 20-ą d., 5:30 val. vakaro, "Laisvės" salėje.

Taigi kviečiame visus dalyvauti, kad pasveikinti jubiliatą, dirbusį mūsų spaudai per 50 metų.

Bankete bus skanių valgių, gėrimų ir programos, kuri susidės iš kalbų, dainų ir šokių.

Bilietus banketui galima užsisakyti "Laisvėje" ir pas J. Jušką, kurio telefonas VI 8-3675. Bilietas $3.50 asmeniui.

Rengimo komisija

MIRĖ

Michael (Motiejus) Yakštys mirė geg. 16 d. Gyveno po 106-16—107th Avenue, Ozone Park, N. Y.

Kūnas pašarvotas Šalinskų koplyčioje, 84-02 Jamaica Ave., Woodhavene.

Laidotuvės įvyks penktadieni, geg. 19 d., 11 val. ryto, Cypress kapinėse.

Velionis paliko nuliūdime žmoną Marcelę, sūnus Praną ir Antaną, marčias Oną ir Lillian, anūkę Susan ir broli Praną, visi newyorkiečiai.

"Laisvės" kolektyvo vardu reiškiu mielai Marcelei ir jos šeimai užuojautą liūdesio valandoj. (Ji per daugelį metų yra dirbus laisviečių banketuose prie valgių priruošimo).

L. K—tė

Mirus

Sofijai Rakauskienei

(Miami, Fla.)

Reiškiame nuoširdžią užuojautą jos broliui Pranui Bukniui, "Laisvės" administratoriui ir jo žmonai Nastei.

Vincas ir Ona Čepuliai
Brooklyn, N. Y.

PRASIDĖS SEŠTADIENĮ, GEGUŽĖS 20 D.

Amerikinė Premjera

ARTKINO

"THERE WAS AN OLD COUPLE"

Įspūdinga drama apie dabartinį gyvenimą Rusijoj
Direktorius Grigory Chukhrai, kuris davė jums "Ballad of a Soldier"
Ekstra! Chekhov'o "A GAME OF CARDS"

CINEMA VILLAGE THEATRE
22 E. 12th St., arti 5th Ave. • WA 4-3363
Rodymas limituotas — nuo Gegužės 20 iki birželio 2 d.

PARDAVIMAI

Parsiduoda Launderette (skalbykla), taipgi galima ir išnuomoti. Yra 10 mašinų ir visi kiti įrankiai. Renda $50 į mėnesį. Taipgi išsinuomoja penki kambariai su šiluma.

Dėl daugiau informacijų, prašome skambinti VI 3-6545 nuo 2 val. dieną iki 8 val. vak. Vieta randasi Knickerbocker Ave., prie Halsey St., Ridgewoode.

SPAUDOS NAUDAI

PIKNIKAI

Iš anksto rūpinkimės, kad jie būtų skaitlingi ir finansiškai naudingi.

BALTIMORE, MD.

Birželio 11 June

LAISVĖS PIKNIKAS Rengia LLD 25 kp.

Polka Royal Orchestra

SLOVAK NATIONAL HOME PARK
6526 Holabird Ave., Baltimore, Md.

BROCKTON, MASS.

Didysis piknikas įvyks sekmadienį

Liepos 2 July

Ramova Park

Claremont Ave., Montello, Mass.

Sellersville, Pa.

Piknikas pas Ramanauskus

Įvyks Sekmadienį

Liepos 2 July

Rengia B. A. Ramanauskai ir filadelfiečiai.